

RAZISKOVALNA NALOGA

Katja Bertalanič, 8. a

Lina Rantaša, 8. b

OSNOVNA ŠOLA SVETI JURIJ

SVETI JURIJ 13

KAKO UČENCI DOŽIVLJAJO IZOBRAŽEVANJE V ŠOLI IN IZOBRAŽEVANJE NA DALJAVO?

Raziskovalno področje: psihologinja in pedagogika

Avtorici: KATJA BERTALANIČ, 8. a in LINA RANTAŠA, 8. b

Mentorica: Anita FARTEK, univ. dipl. psih.

Sveti Jurij, maj 2021

ZAHVALA

Za pomoč in sodelovanje se zahvaljujeva:

- mentorici Aniti Fartek za nasvete in spodbudo,
- svetovalnim delavkam pomurskih šol, ki so nama pomagali pri spletnem anketiranju učencev,
- učiteljici Tatjani Grah Marič za lektoriranje naloge,
- učiteljici Katarini Sluga za prevod povzetka,
- učiteljici Bojani Škaper Mertelj za pomoč pri tehničnem oblikovanju raziskovalne naloge,
- ravnatelju naše šole, ki je finančno omogočil nastanek najine raziskovalne naloge.

Vsem, ki so nama na kakršenkoli način pomagali, še enkrat najlepša hvala.

VSEBINSKO KAZALO

POVZETEK	6
ABSTRACT	7
1.0 TEORETIČNI UVOD	8
1.1. KAJ SO STRAHOVI IN FOBIIJE?	8
1.2. STRAH PRED ŠOLO IN ŠOLSKA FOBIJA	11
1.3. KAJ JE IZOBRAŽEVANJE NA DALJAVO?	15
1.4. OPREDELITEV PROBLEMA IN HIPOTEZE	17
2.0 EMPIRIČNI DEL	19
2.1. VZOREC	19
2.2. UPORABLJENI PRIPOMOČEK, POSTOPEK ZBIRANJA IN OBDELAVE PODATKOV	19
3.0 REZULTATI	20
4.0 DISKUSIJA	39
5.0 ZAKLJUČEK	46
6.0 LITERATURA	48
7.0 PRILOGA	50

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1. Ocene anketirancev pri vprašanju: Ali meniš, da je šolska fobija pogosta med učenci?	20
Grafikon 2. Ocene anketirancev pri vprašanju: Ali šola (»v živo«) in delo za šolo zate predstavlja stres.....	21
Grafikon 3. Ocene anketirancev trditve: Rad hodim v šolo.	22
Grafikon 4. Ocene anketirancev trditve: Pri ocenjevanju »zablockiram« (ne morem se spomniti odgovora, ki sem ga znal).	22
Grafikon 5. Ocene anketirancev trditve: Pred pisnimi preizkusi me je strah.....	23
Grafikon 6. Ocene anketirancev trditve: Pred ustnim ocenjevanjem me je strah.	24
Grafikon 7. Ocene anketirancev trditve: Zaradi šole sem večkrat obupan in nesrečen.	24
Grafikon 8. Ocene anketirancev trditve: Ko hodim v šolo, imam glavobole in bolečine v trebuhu, ki izginejo med počitnicami.	25
Grafikon 9. Ocene anketirancev trditve: V šoli se počutim dobro.	26
Grafikon 10. Ocene anketirancev trditve: Med govornim nastopom pred razredom se mi tresejo roke in glas.	27
Grafikon 11. Ocene anketirancev trditve: V šoli imam veliko prijateljev.	28
Grafikon 12. Ocene anketirancev trditve: Zaradi šolskih obveznostih sem jezen in napet.	29
Grafikon 13. Ocene anketirancev trditve: V šoli me nikoli ni strah preverjanj in ocenjevanj.	29
Grafikon 14. Odgovori anketirancev pri vprašanju: Ali ti pouk na daljavo povzroča več težav in stresa kot pouk v šoli?	30
Grafikon 15. Odgovori anketirancev pri vprašanju: Ali ste v času šolanja na daljavo imeli kakšno ocenjevanje?	31
Grafikon 16. Odgovori anketirancev pri vprašanju: Kako te je bilo strah ocenjevanja na daljavo?	31
Grafikon 17. Ocene anketirancev trditve: Všeč mi je šola na daljavo.	32
Grafikon 18. Ocene anketirancev trditve: Pri ocenjevanju na daljavo »zablockiram« (ne morem se spomniti odgovora, ki sem ga znal).	33
Grafikon 19. Ocene anketirancev trditve: Zaradi šole na daljavo sem večkrat obupan in nesrečen.	33
Grafikon 20. Ocene anketirancev trditve: Zaradi šole na daljavo imam glavobole in bolečine v trebuhu, ki izginejo med počitnicami.	34

Grafikon 21. Ocene anketirancev trditve: Zaradi šolskih obveznosti v času šole na daljavo sem jezen in napet.....	35
Grafikon 22. Ocene anketirancev trditve: V času šole na daljavo pogrešam svoje prijatelje in sošolce.	35
Grafikon 23. Ocene anketirancev trditve: Pouk na daljavo mi je ustrezal, saj sem bil manj obremenjen.	36
Grafikon 24. Ocene anketirancev trditve: Všeč so mi ure »v živo« (preko ZOOM-a, Teamsov ...).	37
Grafikon 25. Ocene anketirancev trditve: V času šole na daljavo imam manj obveznosti kot prej.	38

POVZETEK

S pomočjo raziskovalne naloge sva želeli izvedeti več o tem, kako učenci doživljajo izobraževanje v šoli in izobraževanje na daljavo. Predvsem naju je zanimalo, kako je z doživljanjem strahu in stresa. V ta namen sva pripravili spletni anketni vprašalnik, ki sva ga posredovali učencem različnih pomurskih šol.

V anketo sva vključili vprašanja o strahu pred šolo, strahu pred ocenjevanjem, o šolskih obveznostih, počutju v šoli ... med šolanjem v živo in šolanjem na daljavo. Anketo je izpolnilo 152 anketirancev.

Rezultati so pokazali določene podobnosti in razlike med doživljanjem, počutjem in količino strahu oz. stresa, ki ga učencem povzroča šola »v živo« in šola na daljavo. Večina učencev ve, da je šolska fobija strah pred šolo ter ocenjuje, da je le-ta srednje pogosta med učenci. Večina učencev rada hodi v šolo in se tam tudi dobro počuti, učenci imajo raje šolanje v živo kot šolanje na daljavo, prav tako jim pa obe obliki šolanja občasno predstavljata stres. Pouk na daljavo učencev ni bistveno bolj obremenjeval kot pouk v šoli. Učencem več strahu v šoli predstavlja ustno kot pa pisno ocenjevanje znanja, med ocenjevanjem pa pogostejše »zablokirajo« med šolanjem v živo kot na daljavo. Rezultati so prav tako pokazali, da ima večina učencev v šoli veliko prijateljev, ki jih med šolanjem na daljavo pogrešajo.

Ker je osnovnošolsko izobraževanje obvezno in učenci v šolah preživimo veliko svojega časa, se nama zdi pomembno, da se učenci v šolah dobro počutijo in da ne doživljajo strahu pred šolo. Ker smo se že dvakrat srečali z daljšim izobraževanjem na daljavo, pa se nama zdi pomembno, da se tudi v tej obliki izobraževanja skrbi za pozitivna čustva in dobro počutje učencev. Upava, da bodo ugotovitve najine raziskovalne naloge lahko vsaj nekoliko prispevale k temu, da bodo vsi udeleženci pedagoškega procesa imeli boljši uvid v doživljanje učencev med šolanjem v živo in na daljavo.

ABSTRACT

With this research we wanted to find out about pupils' learning at school and distant learning. We wanted to find out about their fear and stress. In this purpose we made an online questionnaire for pupils of various schools in Pomurje.

This questionnaire includes questions on fear of school, fear of assessment, school obligations, how they feel at school ... during lessons and distant learning. The questionnaire was filled in by 152 correspondents.

The results have shown some similarities and differences among experience, well – being, level of stress and fear at school and at distant learning. Most of the pupils know that school phobia is fear and estimates it to be of a medium frequent fact among pupils. Most of the pupils love going to school and they feel well there. Pupils prefer going to school to distant learning. But both ways of attending school are stressful to them. Distant learning was not as burdensome as lessons at school. The main fear at school is oral examination, they feel less fear at written exams, they even feel a blockage at lessons at school. The results have shown that pupils have a lot of friends at school and they miss them at the time of distant learning.

Basic education is obligatory and pupils spend a lot of their time here. It is important how they feel at school and that they do not fear school. We have already experienced a long distant learning and we feel it to be important to take care of positive emotions and well – being of pupils. We hope our research can contribute to all the participants in the education process to have a better insight into school and distant learning experience of pupils.

Sva Lina in Katja iz 8. razreda OŠ SVETI JURIJ. V tem šolskem letu je najino pozornost pritegnila tema strahovi in fobije. Ker gre za zelo obsežno temo, sva se odločili, da se osredotočiva na strah pred šolo. V lanskem letu je naša življenja zaznamovala epidemija COVID-19. Učenci smo se znašli v popolnoma novi situaciji – izobraževanje na daljavo (marec 2020). V drugem valu smo ponovno meseca oktobra 2020 ostali doma in se srečali s to obliko izobraževanja. Postavilo se nama je vprašanje, kako je z doživljanjem šole v tej obliki izobraževanja (se učenci počutijo boljše/slabše, kako je z občutkom strahu, ali jih je strah ocenjevanj na daljavo, ali so bolj/manj pod stresom). Na ta vprašanja želiva dobiti odgovor v sklopu najine raziskovalne naloge z lastnim raziskovanjem.

1.0 TEORETIČNI UVOD

V teoretičnem uvodu bova na kratko predstavili, kaj so to strahovi in fobije, kdaj in pred čim se pojavljajo ter kaj je za njih značilno. Prav tako pa želiva predstaviti glavne značilnosti izobraževanja na daljavo.

1.1. KAJ SO STRAHOVI IN FOBIIJE?

Strah je čustvo, ki ga sproži ogroženost ali grožnja ogroženosti. Strah velja za prilagojeni odziv, če se pojavlja na primernem mestu in ob primernem času. Z razvojem prihaja do spremembe v intenzivnosti, številu ter vsebini strahov. S starostjo se otrokovo okolje razširja, zato prihaja v stik z vedno več dražljaji, ki lahko sprožijo strah. Večina strahov predstavlja naučeno vedenje (Hurlock, 1974; po Kavčič in Fekonja, 2004, str. 336). Nekatere strahove lahko zbudijo otrokove resnične izkušnje z dražljaji, ki naravno vzbujajo strah (npr. glasni zvoki), ali z neprijetnimi dogodki (npr. otrok se boji psov, ker ga je nekoč ugriznil pes). Poleg tega so strahovi lahko posledica posnemanja vedenja oseb v otrokovi bližini (npr. otrok vidi, da se starši ali vrstnik bojijo) ali poslušanja ali gledanja grozljivih televizijskih oddaj, filmov, zgodb ipd. Možni izvor strahov je tako lahko tudi bujna domišljija (npr. pošast v omari), zlasti v predšolskem obdobju, ker imajo otroci še razmeroma šibko sposobnost ločevanja resničnosti od domišljije (Papalia, Olds in Feldman, 2001; po Kavčič in Fekonja, 2004, str. 336).

Razvoj na splošno določa, česa in kdaj se bo otrok bal, kaj bo sanjal, si domišljal, sanjaril itn. Tako se otroci v tretjem in četrtem letu starosti bojijo zlasti ločitve od staršev, teme, zvokov (v temi), majhnih živali in žuželk ter tega, da bi ostali sami, v petem in šestem letu življenja so strahovi

vezani predvsem na temo, hude sanje, domišljajska bitja ali dogodke, nadnaravna bitja (npr. duhove in pošasti), divje živali, nevihte (grmenja, strele), ločitve od staršev ter poškodbe (Herbert, 1996; Hurlock, 1974; Puklek in Gril, 1999; po Kavčič in Fekonja, 2004, str. 336). Pri starejših predšolskih otroci hitro upadajo strahovi pred hrupom ter neznanimi osebami, predmeti in situacijami, med tem ko strahovi pred živalmi, grmenjem, temo in pošastmi upadajo počasneje. Ne glede na starost posameznikov sprožijo strah nenadni in nepričakovani dražljaji (Kavčič in Fekonja, 2004, str. 336).

V srednjem otroštvu najpogostejše strahove predšolskih otrok nadomeščajo realistični strahovi, npr. strahovi pred poškodbami sebe in bližnjih, strahovi pred telesno nevarnostjo. Po sedmem letu starosti se pojavi tudi strah pred smrtjo, saj se otroci začnejo zavedati nepovratnosti smrti. Poleg tega se začnejo pojavljati strahovi v zvezi s šolo, npr. strah pred neuspehom, strah pred učitelji. V poznem otroštvu se strahovi najpogosteje nanašajo na vojno, bolezni, telesne poškodbe in šolski uspeh (Herbert, 1996; po Fekonja in Kavčič, 2004, str. 428).

V srednjem in poznem otroštvu je vse več tudi socialnih strahov, kot so strahovi pred zafrkavanjem, vrstnikovim zavračanjem, socialno neprimernim vedenjem, pred tem, da bi bili drugačni od vrstnikov. V srednjem otroštvu otroci manj odkrito izražajo strah kot v predšolskem obdobju, poleg tega v tem razvojnem obdobju zmorejo sami sebi reči, da tisto, česar se bojijo, ni resnično, česar predšolski otroci še ne zmorejo (Papalia, Olds in Feldman, 2001; po Fekonja in Kavčič, 2004, str. 428).

Mnogi strahovi med mladostniki izhajajo iz njihovih otroških strahov, vendar se s starostjo lahko spreminja njihova vsebina in način spoprijemanja s tem čustvenim stanjem. V mladostništvu npr. upada strah pred materialnimi stvarmi (npr. živalmi), situacijami v cestnem prometu in naravnimi pojavi (npr. nevihto), čeprav ne nujno pred vsemi. Mladostniki pa razvijejo druge vrste strahov (npr. strah pred neuspehom), pred določenimi socialnimi situacijami (npr. nastopanje pred občinstvom), pred neznanim (npr. svetovnimi dogodki). Mladostniki v povprečju najpogosteje doživijo stanja strahu v situacijah, v katerih se zavedajo, da lahko s svojim videzom in vedenjem sprožijo neugodni povratni učinek drugih ljudi nase (Zupančič, 2004, str. 551).

Poleg strahov poznamo tudi fobije. Fobija je motnja, pri kateri oseba doživlja vztrajen, ponavljajoč se, pretiran in neracionalen strah pred določeno situacijo, predmetom ali dejavnostjo (višina, grmenje, potovanje z letalom, nekatere živali, ostri predmeti, kri, zadrževanje v zaprtih prostorih ...), ki ga ovira ali mu celo onemogoča normalno opravljanje vsakodnevnih dejavnosti. Gre za strah, ki je nesorazmeren z resnično nevarnostjo – čeprav se oseba zaveda, da je iracionalen, vseeno ne more nadzirati svojih občutkov (Rebernik, 2014).

Če torej primerjamo strah in fobije, vidimo, da je strah normalno čustvo, lahko bi rekli, da je nekakšen "alarmni sistem". Kadar so okoliščine realno nevarne in kadar je naš odziv nanje primerno intenziven in obvladljiv, nas strah ščiti pred nevarnostmi. Kadar pa se neobvladljivo močan strah pojavlja tudi v okoliščinah, ki niso ogrožajoče, govorimo o fobijah. Fobija je torej pretiran in nerazumen strah oziroma tesnoba, ki ga sproža določena situacija, predmet ali aktivnost, ki sicer ni nevarna, čeprav se naše telo in psiha odzivata tako, kot da je. Tesnobo sproži že sama misel na sprožilec, strah pa je tako neobvladljiv, da povzroči izogibanje za vsako ceno (Rebernik, 2014).

Najbolj značilen simptom fobije je občutek neobvladljive tesnobe, groze ali panike ob izpostavljenosti viru strahu ali celo ob samem razmišljanju o njem. Ta se lahko stopnjuje do paničnega napada, to je znojenja, hitrega bitja srca, dihalne stiske, strahu pred smrtjo in tako dalje. Pri specifičnih fobijah bojazen sprožijo dobro definirani objekti, situacije in dejavnosti, ki v splošnem niso nevarni. Specifične fobije so najpogostejše motnje, doživlja jih od 5 do 15 odstotkov ljudi, od tega dvakrat več žensk kot moških (Rebernik, 2014).

Med pogostimi fobijami naj omeniva naslednje (*Najpogostejše in najbolj nenavadne fobije*, b. d.):

- akrofobija – strah pred višino,
- klavstrofobija – strah pred zaprtimi tudi majhnimi in tesnimi prostori,
- nekrofobija ali tanatofobija – strah pred smrtjo ali mrtvimi bitji,
- glosofobija – strah pred javnim nastopanjem,
- mikrofobija – strah pred mikroorganizmi, mikrobi, pršicami,
- tripanofobija – strah pred injekcijo ali iglo,
- pnigerofofobija – strah pred dušenjem,

- astrafobija – strah pred grmenjem, strelami,
- aerofobija ali aviofobija – strah pred letenjem.

Obstajajo še številne druge fobije. Nekatere od njih so redke in nenavadne. Med njih na primer spadajo (*Najpogostejše in najbolj nenavadne fobije*, b. d.):

- kurlofobija – strah pred klovni,
- dromofobija – strah pred prečkanjem ceste,
- apeirofobija – strah pred neskončnostjo,
- filofobija – strah pred zaljubljenostjo.

V nadaljevanju bova podrobneje predstavili strah pred šolo oziroma šolsko fobijo, ki ji želiva nameniti tudi več pozornosti v sklopu najine raziskovalne naloge.

1.2. STRAH PRED ŠOLO IN ŠOLSKA FOBIIJA

Obstaja veliko ustanov, ki se ukvarjajo z mladimi, vendar je osnovna šola tista institucija, ki jo obiskujemo vsi prebivalci določene starosti (Brus, 2009; po Čarman, 2014, str. 13). Šola je socialni sistem, ki vključuje skorajda vse enako stare otroke in kljub zagotavljanju individualizacije in diferenciacije ne uspe prilagoditi svojih zahtev potrebam vseh učencev. Obvezna osnovna šola tako ustvarja strah velikim številom učencev, saj iz nje ne morejo izstopiti, predvsem tistim učencem, za katere so njene zahteve in pravila postavljene previsoko (Brus, 2009; po Čarman, 2014, str. 14).

Številni avtorji potrjujejo, kako pomembna je šola v življenju posameznika. Šola se poleg družine uvršča med najpomembnejše dejavnike v zvezi z duševnim zdravjem otrok in mladostnikov, saj s kakovostjo svojega dela določa velik del otrokovega oz. mladostnikovega življenja. Med drugim vpliva na splošno doživljanje samega sebe, na oblikovanje in razvoj interesov, na oblikovanje in vzdrževanje socialnih stikov, na pridobivanje spretnosti za obvladovanje različnih problemskih in socialnih situacij in z vsem tem tudi sodeluje pri oblikovanju otrokove samopodobe (Bečaj, 1999; po Čarman, 2014, str. 13).

V obdobju zgodnjega in srednjega otroštva otroci včasih nočejo hoditi v šolo. Vzrok za to je lahko **šolska fobija** ali nerealistični strah pred odhodom v šolo. Ta se lahko pojavi v primerih,

ko otrok ve, da je doma nekaj narobe (npr. bolezen staršev, prepiri med straši), in ga skrbi, kaj bi se lahko zgodilo v času njegove odsotnosti, ali po rojstvu sorojenca. Če otrok le občasno noče v šolo ali če obstajajo različni razlogi za izogibanje šoli, to še ne kaže na šolsko fobijo (Fekonja in Kavčič, 2004, str. 429–430).

Razlogi za odklanjanje šole so zelo različni. Otroci se lahko bojijo oseb, ki so povezane s šolo (npr. učiteljev, ravnatelja, vrstnikov, ki so do njih nasilni), lahko jih je strah določenih prostorov na šoli (npr. temnejših hodnikov, odmaknjenih WC-jev, natrpanih jedilnic), lahko se želijo izogniti določenim situacijam (ocenjevanju znanja, reševanju nalog na tablo pred celim razredom, sodelovanju v skupini pri skupinskem delu, preoblačenju v skupni garderobi ...). Po drugi strani lahko otroci in mladostniki, ki odklanjajo šolo, s tem zase pridobijo določene ugodnosti, prijetnejše izkušnje (npr. če otrok ostane doma, z njim ostane tudi mama in tako dobi njeno pozornost, lahko pa tudi celo dopoldne gleda televizijo ali igra računalniške igrice). Razlogi zato, da otrok izkazuje vedenja, povezana z odklanjanjem šole, so vedno individualni, specifični za posameznika, po navadi pa imajo skupne imenovalce, povezane s funkcijo odklanjanja šole (Babič idr., str. 12).

Izraz šolska fobija (prvič uporabljen leta 1941) pomeni strah pred šolo ter neobiskovanje šole zaradi otrokove čustvene stiske. Za to vrsto fobije »trpi« približno 1,0 % do 5,0 % šolskih otrok, pri čemer sta oba spola zastopana približno enako. Najpogosteje se pojavi okoli enajstega in štirinajstega leta (Mikuš Kos, 1991; po Čarman, 2014, str. 32).

Šolska fobija je lahko vrsta **separacijske anksioznosti**, ki vključuje pretirano doživljanje anksioznosti zaradi ločitve od doma ali oseb, na katere je otrok navezan. Separacijska anksioznost je značilna za obdobje otroštva, pojavi pa se lahko po smrti domače živali, po daljši otrokovi bolezni ali po zamenjavi šole. Šolska fobija pa je lahko tudi oblika socialne anksioznosti, ki pomeni doživljanje intenzivne anksioznosti v interakcijah z drugimi ljudmi (Fekonja in Kavčič, 2004, str. 430).

Pri pojavu šolske fobije pogosto prihaja do izostajanja od pouka. Otrokovo izostajanje iz šole je odvisno od tega, kakšen odnos ima otrok do šole in kakšnega imajo njegovi starši. Šolska fobija se pojavi pri otrocih, za katere bi najmanj pričakovali, da se želijo ogniti šolskim uram. Večinoma gre za učence, ki imajo zadovoljiv uspeh v šoli, vendar pa izostajanje iz šole pripelje do poslabšanja

le-tega. Izostanki iz šole se povečini začnejo z vednostjo staršev – ti otroku dovolijo, da ostane doma, ker kaže očitna bolezenska znamenja. (Hribar in Janša, 2010; po Čarman, 2014, str. 32). Pri izostajanju iz šole je treba omeniti tudi pravni vidik. Vključenost v osnovnošolsko izobraževanje je obvezna in starši so zakonsko obvezani, da poskrbijo za šolanje otroka. To posledično pomeni, da je prisotnost v šoli obvezna. Če otrok nima določenih objektivnih razlogov za neprisotnost pri pouku, potem starši za to tudi načeloma pravno odgovarjajo (Babič idr., 2019, str. 12).

Šolska fobija se največkrat začne izražati prav z bolezenskimi znaki na telesnem področju – otrok ima bolečine v trebuhu, mučijo ga glavoboli in vetrovi, slabost, sili ga k bruhanju, težje diha, stiska ga pri srcu, ima težave s spanjem, poleg tega pa se lahko pojavi tudi nepojasnen dvig telesne temperature. Značilna lastnost šolske fobije je, da se težave pojavijo, ko mora otrok v šolo, in hitro minejo, ko se otrok zave, da te nevarnosti ni več oz. ko starši rečejo, da lahko ostane doma. Nekateri sicer vseeno gredo v šolo, vendar tam ostanejo le malo časa in kmalu odidejo domov. Večinoma se odpor do odhoda v šolo, ki vključuje zgoraj naštetе telesne znake pojavi potem, ko je otrok ostal nekaj dni doma zaradi bolezni, pa tudi ob začetku šolskega tedna ali takoj po počitnicah (Hribar in Janša, 2010; po Čarman, 2014, str. 33). Značilno je, da bolečine in drugi simptomi med vikendom in šolskimi počitnicami izginejo (<https://zastarse.si>).

Znaki, ki kažejo na pojav šolske fobije pri otroku (Hribar in Janša, 2010; po Čarman, 2014, str. 33), so:

- znaki emocionalne stiske ob obiskovanju pouka (npr. napadi besa, anksioznost, depresivnost, somatski simptomi);
- odsotnost antisocialnega vedenja (otrok je sposoben izražati čustva in komunicirati z drugimi brez napadanja in agresivnosti);
- starši so seznanjeni z odsotnostjo otroka, ta jih pogosto skuša prepričati, da ostane doma;
- otrok je med poukom doma, saj je to varno okolje;
- otrok doma nima problemov s šolskim delom.

Kratkoročne posledice šolske fobije so slabši šolski uspeh, nezadovoljivi odnosi z vrstniki in težave v družini, dolgoročne pa šolska neuspešnost, težave pri zaposlitvi in večje tveganje za razvoj psihičnih bolezni (Fremont, 2003; po Čarman, 2014, str. 33).

Odklanjanje šole je stresno tako za otroka in starše kot tudi za šole ter lahko pomembno ovira otrokov razvoj na različnih področjih, predvsem pa na učnem področju in v socializaciji. Pojavlja se pri 5 do 28 odstotkih otrok in mladostnikov, v enaki meri ne glede na spol otroka, v vseh starostnih obdobjih, najpogostejše pa je tik pred obdobjem mladostništva in med njim (Seršen Fras, Babič, Janjušević, 2018, str. 5). Tisti mladostniki, pri katerih se pojavlja vztrajno, kronično odklanjanje šole, imajo tudi več ekonomskih, socialnih in partnerskih težav ter težav na področju duševnega zdravja v odraslosti (Seršen Fras idr., 2018, str. 6).

Pri vsakem otroku, v vsaki družini in šoli ter tudi v okolju obstajajo dejavniki, ki pomembno vplivajo na razvoj težav z odklanjanjem šole. Poznamo varovalne dejavnike, ki zmanjšujejo možnost razvoja odklanjanja šole, medtem ko dejavniki tveganja povečujejo možnost, da bo otrok začel odklanjati šolo. Njihovo poznavanje je pomembno predvsem zato, ker se tudi pri pomoči otroku, ki odklanja šolo, pomoč osredotoča na to, da se razvija in krepi varovalne dejavnike ter hkrati poskuša zmanjšati vpliv dejavnikov tveganja (Seršen Fras idr., 2018, str. 7).

Raziskovalci so ugotovili, da so varovalni dejavniki pri otroku med drugim (Seršen Fras idr., 2018, str. 7): dobro telesno zdravje, dobro duševno zdravje in čustvena stabilnost, dobra samopodoba, socialne spretnosti in komunikacijske spretnosti, ustrezne veščine obvladovanja stresa, ustrezna pričakovanja do samega sebe, obvladovanje učnih veščin, spretnosti in strategij ter učna uspešnost.

V nadaljevanju je zapisanih **nekaj nasvetov za starše**, kako bi naj ukrepali, ko pri otroku opazijo odklanjanje šole oz. znake šolske fobije (npr. otrok se zjutraj upira odhodu v šolo, pogosto prosi, če lahko ostane doma, se pritožuje zaradi bolečin v trebuhu ali glavobola, ki pa, ko ostane doma, čudežno izginejo, ali pa mladostnik namesto, da bi bil v šoli, pohajkuje po mestu ali ostaja doma). V vseh teh primerih naj bo vedno prvi korak stik s šolo. Pred tem je ključen tudi pogovor starša z otrokom ali mladostnikom. V primeru telesnih težav, kot so bolečine v trebuhu, glavoboli ipd., je pomembno tudi, da se starš posvetuje z otrokovim zdravnikom, saj je treba preveriti, ali morda ne gre za kakšno telesno bolezen. Prva oseba, ki bi jo naj starš v šoli obvestil o problemu in svojih skrbih, je vedno razrednik oz. razredničarka, s katero se dogovori za osebni pogovor. Na njem je potrebno povedati, kaj starš opaža, kaj ga skrbi, in se pozanimati, ali so tudi v šoli opazili kakšne posebnosti ali spremembe pri otroku. Običajno, zlasti pa, kadar gre za intenzivnejše in dlje časa trajajoče težave z odklanjanjem šole, se bo v pomoč otroku vključila tudi šolska svetovalna služba. S skupnimi razgovori lahko pridejo do odgovora na vprašanje, kaj je v resnici problem, in do načrta,

kako problem odklanjanja šole reševati. Za nekatere otroke, pri katerih je odklanjanje šole zelo intenzivno in/ali traja dolgo časa, bo v reševanje težav treba vključiti tudi strokovnjake iz zunanjih ustanov (Seršen Fras idr., 2018, str. 7).

V nadaljevanju je predstavljenih nekaj nasvetov, kaj starši naj ne bi počeli, če ima otrok strah pred šolo (<https://zastarse.si>), in sicer:

- ne obremenjujte otroka s previsokimi pričakovanji;
- ne pričenjajte vsakega pogovora z nagovarjanjem na vrnitev v šolo;
- otroka ne izsiljujte in ne grozite zaradi izostankov;
- otroka ne sramotite zaradi strahu pred šolo;
- ne opravičujte izostankov od pouka brez razloga.

Ker želiva v raziskovalni nalogi primerjati doživljanje šole v času izobraževanja »v živo« in na daljavo, bova v naslednjem podpoglavju predstavili, kaj je izobraževanje na daljavo in kaj je za to obliko izobraževanja značilno.

1.3. KAJ JE IZOBRAŽEVANJE NA DALJAVO?

Izobraževanje na daljavo (distance education) je oblika izobraževanja z dvema temeljnima značilnostma: učitelj in učenec sta med poučevanjem prostorsko ločena, komunikacijo med njima in komunikacijo med učenci samimi pa omogočajo različne vrste tehnologij (Encyclopedia Britanica; po Rupnik Vec in Mithans, 2020, str. 10). Unesco opredeljuje izobraževanje na daljavo kot »vzgojno-izobraževalni proces in sistem, v katerem pomemben delež pouka izvaja nekdo ali nekaj, ki je časovno in prostorsko odmaknjeno od učenca« (Burns, 2011; po Rupnik Vec in Mithans, 2020, str. 10). Pri izobraževanju na daljavo je tehnološka podpora celostno in načrtno integrirana v vse prvine vzgojno-izobraževalnega procesa, vpeta je tako v pedagoško kot administrativno podporo ter učno gradivo, kar omogoča izvajanje učnega procesa ob fizični ločenosti učitelja in učenca (Bregar, Zagmajster in Radovan, 2020; po Rupnik Vec in Mithans, 2020, str. 10).

Za izobraževanje na daljavo se v strokovni literaturi uporabljajo še drugi termini, in sicer: učenje na daljavo (distance learning), e-učenje (e-learning), spletno učenje (online learning), v ožjem

smislu pa učenje na daljavo (učenčeva dejavnost) skupaj s poučevanjem na daljavo (dejavnost učitelja) tvorita izobraževanje na daljavo (Encyclopedia Britanica; po Rupnik Vec in Mithans, 2020, str. 10).

Učinkovito izobraževanje na daljavo zahteva strukturirano načrtovanje, dobro strukturirane učne enote, specialne didaktične strategije in komunikacijo prek elektronskih ali drugih tehnologij (prav tam). V enem novejših Unescovih dokumentov (UNESCO COVID-19 Education Response, 2020; po Rupnik Vec in Mithans, 2020, str. 11) je poudarjeno, da izobraževanje na daljavo zahteva »visok nivo samouravnavanja in veščin učenja, kar naj bi učitelji podprli z novimi poučevalnimi, učnimi in usmerjevalnimi strategijami«.

Ne glede na to, katero tehnologijo uporabljamo za sporazumevanje med učiteljem in učenci, njena uporaba v pedagoški praksi omogoča izboljšanje in inoviranje vzgojno-izobraževalnega procesa:

- s prostorsko in časovno neodvisno izpeljavo učnega procesa,
- s prožnostjo in raznolikostjo komunikacijskih načinov vseh udeležencev vzgojno-izobraževalnega procesa ter
- z dostopnostjo in odprtostjo izobraževalnih virov (Bregar, 2013; po Rupnik Vec in Mithans, 2020, str. 11).

V novejšem času so v porastu hibridne prakse, ki kombinirajo sinhrono in asinhrono komunikacijo med učiteljem in učencem ter med učenci. Omogočajo jih raznolika spletna učna okolja (npr. spletne učilnice Moodle, MS Teams) z raznolikimi funkcionalnostmi (nalaganje datotek, forumi, klepeti, integrirani videokonferenčni sistemi itd.) (Rupnik Vec in Mithans, 2020, str. 11).

Izobraževanje na daljavo je razširjeno predvsem v državah, v katerih je zaradi enormnih razdalj prebivalcem odmaknjenih pokrajin šolanje oteženo, kot so npr. Združene države Amerike, Avstralija, Kanada (Rupnik Vec in Mithans, 2020, str. 12).

V našem prostoru smo se s to obliko izobraževanja na ravni celotne države prvič srečali marca 2020 (prvi val epidemije covid 19). Dne 15. 3. 2020 je Vlada Republike Slovenije sprejela odlok o prepovedi zbiranja ljudi v zavodih s področja vzgoje in izobraževanja ter univerzah in samostojnih zavodih, s katerim je bilo od 16. 3. 2020 do preklica zaradi preprečevanja širjenja

nalezljive bolezni COVID-19 prepovedano zbiranje ljudi v vseh izobraževalnih ustanovah. Tako so osnovne šole ostale zaprte vse do 18. 5. 2020, ko so se v šolske klopi vrnili učenci prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja, v naslednjih tednih so se nato postopoma vrnili učenci 4. in 5. razredov in nazadnje učenci tretje triade. V drugem valu epidemije je prišlo meseca oktobra 2020 do ponovnega zaprtja šol. Dne 26. 1. 2021 so se v šole vrnili učenci prve triade, ostali učenci pa 22. 2. 2021. Tako smo v tem koledarskem letu učenci in učitelji dvakrat soočali z izobraževanjem na daljavo, ki je trajalo več tednov.

V obsežni raziskavi, ki jo je po prvem valu opravil Zavod RS za šolstvo, so med drugim tudi ugotavljali mnenje o izobraževanju na daljavo s perspektive učenk in učencev oz. dijakinj in dijakov. V nadaljevanju povzemava najpomembnejše ugotovitve avtorjev Zupanc Grom, Kregar, Musek Lešnik in Deutsch (2020, str. 125–135).

Ugotovili so, da so po mnenju učencev in dijakov bile naloge, ki so jih opravljali v času izobraževanja na daljavo, drugačne in zato zanimive. Znanje so lahko izkazali na različne načine. Naloge, ki so jih reševali učenci pri pouku na daljavo, so bile po mnenju učencev manj zahtevne in premalo prilagojene posamezniku. Učenci in dijaki so se nekoliko bolj kot ne strinjali s trditvijo, da je pouk na daljavo zahtevnejši od pouka v razredu. Pouk na daljavo je bolj obremenjeval učence z nižjim učnim uspehom in učence z učnimi težavami kot učence z višjim učnim uspehom. V času izobraževanja na daljavo so učencem 4. in 5. razreda bolj kot učencem na predmetni stopnji in dijakom pomagali starši. Pouk na daljavo je bil večini učencev in dijakov všeč, pogrešali pa so sodelovanje s sošolci, saj je bilo v času izobraževanja na daljavo v primerjavi s poukom v razredu manj priložnosti za skupinsko delo in sodelovalno učenje. Učencem in dijakom je bilo všeč, da jim v času pouka na daljavo ni bilo treba nastopati pred sošolci (Zupanc Grom idr., 2020, str. 125–35).

1.4. OPREDELITEV PROBLEMA IN HIPOTEZE

Za to raziskovalno nalogo sva se odločili, ker naju zanima tema strah pred šolo, kako se kaže, kako jo učenci doživljajo, kako pogost je ... Ker pa smo se v lanskem šolskem letu znašli v popolnoma novi situaciji (šolanje na daljavo), naju je tudi zanimalo, ali je to bolj oz. manj obremenjujoče za učence, kako so učenci doživljali izobraževanje na daljavo in ali so kakšne pomembne razlike.

Zastavili sva si dva raziskovalna cilja, in sicer:

- pridobiti več teoretičnega in empiričnega znanja o strahu pred šolo, šolsko fobijo in izobraževanju na daljavo;
- ugotoviti, kakšne so podobnosti in razlike v doživljanju šole glede na obliko izobraževanja (šola »v živo« oz. izobraževanje na daljavo).

Zastavili sva si naslednje hipoteze:

1. večina anketirancev ve, kaj je šolska fobija in meni, da je šolska fobija srednje pogosta;
2. večina anketirancev ne doživlja strahu in neprijetnih čustev zaradi šole in šolskih obveznosti, ne glede na obliko izobraževanja (šola »v živo« ali šola na daljavo);
3. pouk na daljavo učencem ne povzroča več stresa in obremenitev kot pouk v šoli;
4. anketirance je bolj strah ocenjevanja v šoli kot ocenjevanja na daljavo;
5. večina anketirancev zelo pogreša svoje prijatelje in sošolce v času šolanja na daljavo.

2.0 EMPIRIČNI DEL

2.1. VZOREC

V raziskovalni nalogi o tem, kako učenci doživljajo izobraževanje v šoli in izobraževanje na daljavo, je sodelovalo **152 anketirancev**. Od tega je bilo 97 anketirancev ženskega spola in 55 anketirancev moškega spola. Anketiranci so bili iz različnih pomurskih šol oziroma občin. Iz Občine Rogašovci je sodelovalo 41 anketirancev, iz Občine Puconci 82 anketirancev, iz Občine Moravske Toplice 6 anketirancev, prav tako 6 anketirancev iz Občine Kuzma in 3 anketiranci iz Občine Murska Sobota ter 3 anketiranci iz Občine Grad. Anketiranci iz vseh 6 občin so bili stari med 10 in 14 let. 16 anketirancev je bilo starih 10 let, 37 anketirancev je bilo starih 11 let, 32 anketirancev je bilo starih 12 let, 38 anketirancev je bilo starih 13 let in 28 anketirancev je bilo starih 14 let.

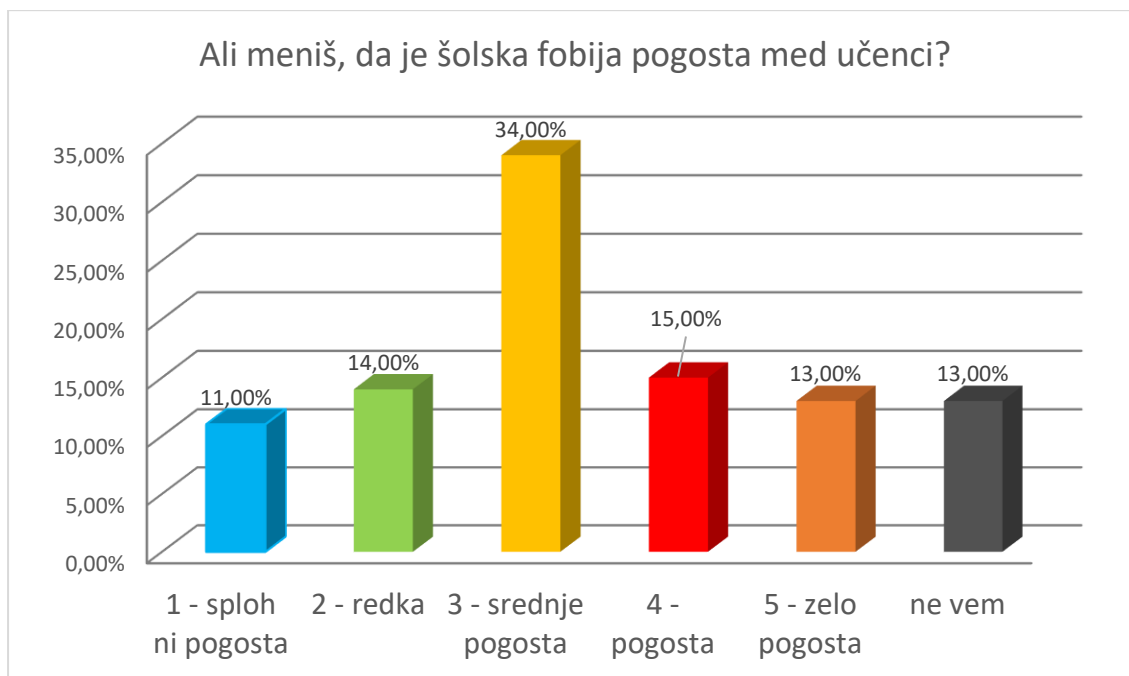
2.2. UPORABLJENI PRIPOMOČEK, POSTOPEK ZBIRANJA IN OBDELAVE PODATKOV

V raziskovalni nalogi sva uporabili spletni anketni vprašalnik o tem, kako učenci doživljajo izobraževanje v šoli in izobraževanje na daljavo, ki sva ga pripravili v aplikaciji 1KA. Anketo sva sestavili sami na podlagi lastnih izkušenj. Vprašalnik vsebuje 8 vprašanj, od katerih sta dve vprašanji odprtega tipa (1. in 8. vprašanje) ter 6 vprašanj zaprtega tipa. Med vprašanji zaprtega tipa so anketiranci štiri vprašanja ocenili s pomočjo petstopenjske ocenjevalne lestvice (2., 3., 4. in 7. vprašanje). Povezavo do spletne ankete smo poslali svetovalnim delavkam pomurskih osnovnih šol in jih prosili za sodelovanje. Zbiranje podatkov je potekalo v obdobju od decembra 2020 do januarja 2021. Grafični prikaz rezultatov sva pripravili v programu Microsoft Excell v drugi polovici januarja 2021.

3.0 REZULTATI

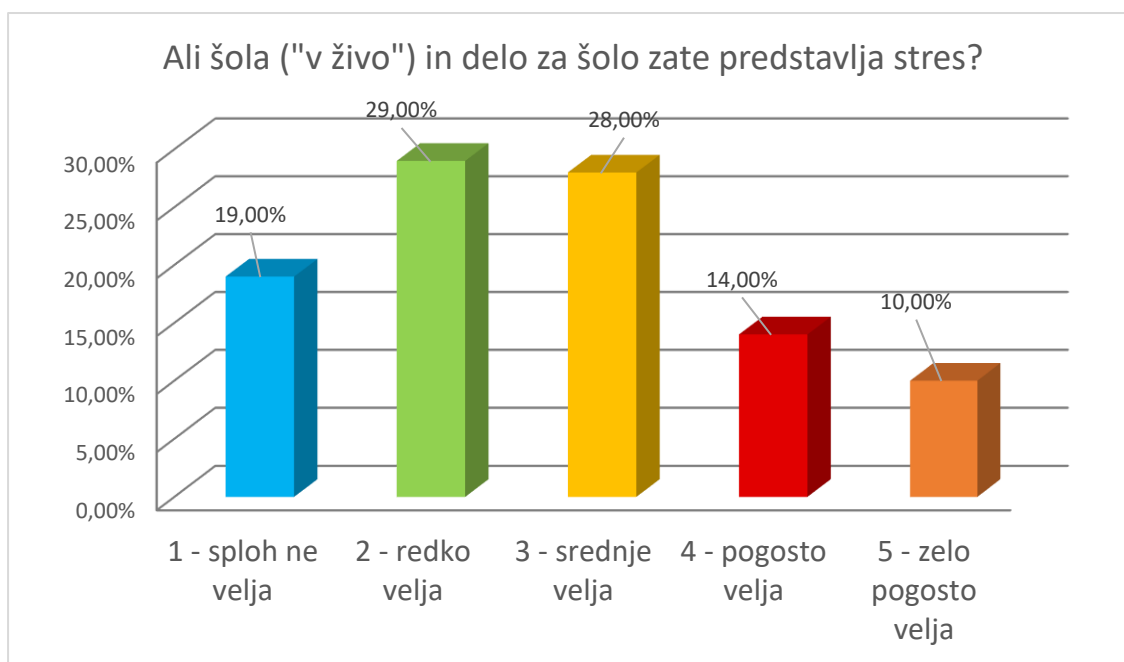
Najino prvo vprašanje v anketnem vprašalniku je bilo odprtega tipa in se je glasilo: »Ali veš, kaj je šolska fobija. Če da, potem, prosim, napiši, kaj je to.« Odgovori anketirancev so bili:

- strah pred šolo (23-krat),
- strah pred ocenjevanjem (4-krat),
- otrok noče iti v šolo (1-krat),
- strah pred učitelji (1-krat),
- odpor od šole (1-krat),
- ne vem (8-krat).

Grafikon 1. Ocene anketirancev pri vprašanju: Ali meniš, da je šolska fobija pogosta med učenci?

Iz grafikona 1 lahko vidimo, da je največ (34,0 %) anketirancev izbralo oceno 3 (srednje pogosta), podobno število anketirancev je izbralo ocene 4 (pogosta), 2 (redka), 5 (zelo pogosta) in odgovor »ne vem«. Najmanj jih je izbralo oceno 1 (sploh ni pogosta).

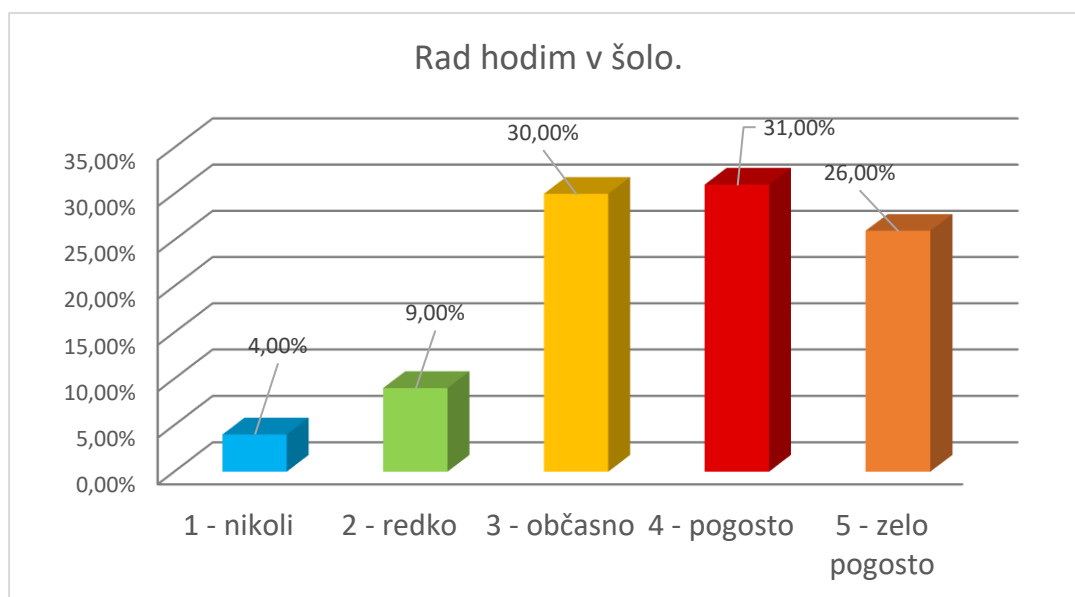

Grafikon 2. Ocene anketirancev pri vprašanju: Ali šola (»v živo«) in delo za šolo zate predstavlja stres

Izračunano povprečje znaša **2,7**.

Iz grafikona 2 lahko razberemo, da se je največ anketirancev odločilo za oceni 2 (redko) in 3 (srednje) (23,0 %). Nekaj manj jih je izbralo oceno 1 (sploh ne velja), in sicer 16,0 %. Najmanj anketirancev je izbralo oceno 5 (zelo pogosto velja) (9,0 %).

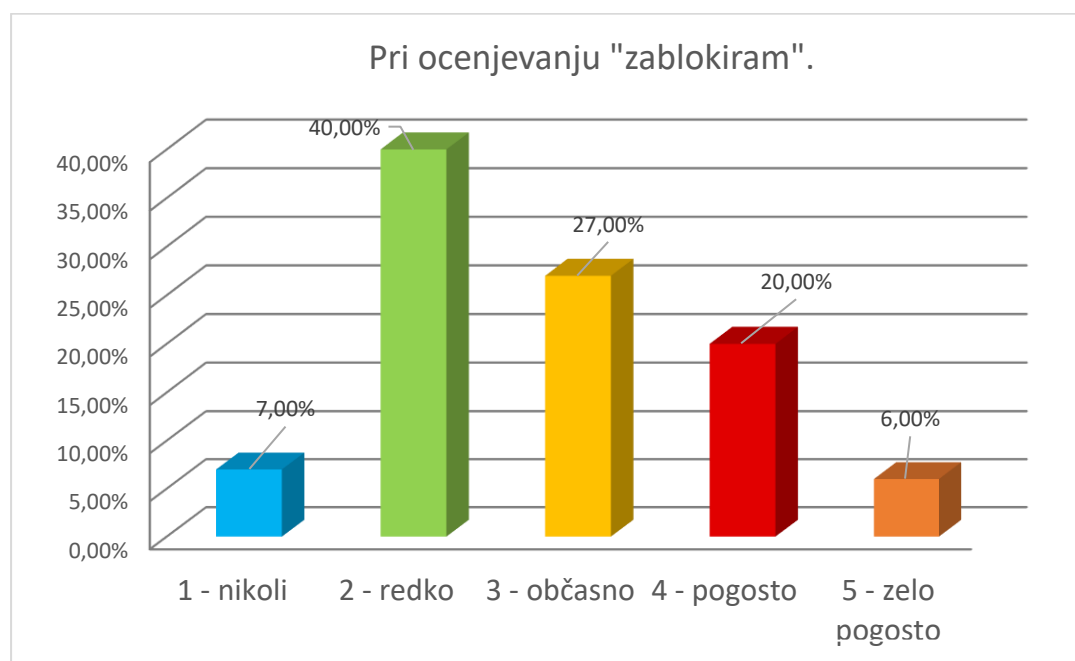
V nadaljevanju so prikazani odgovori anketirancev na nekaj trditev, povezanih s šolo, šolskimi obveznostmi in njihovim počutjem, ko se pouk izvaja v šoli.

Grafikon 3. Ocene anketirancev trditve: Rad hodim v šolo.

Izračunano povprečja **znaša 3,7.**

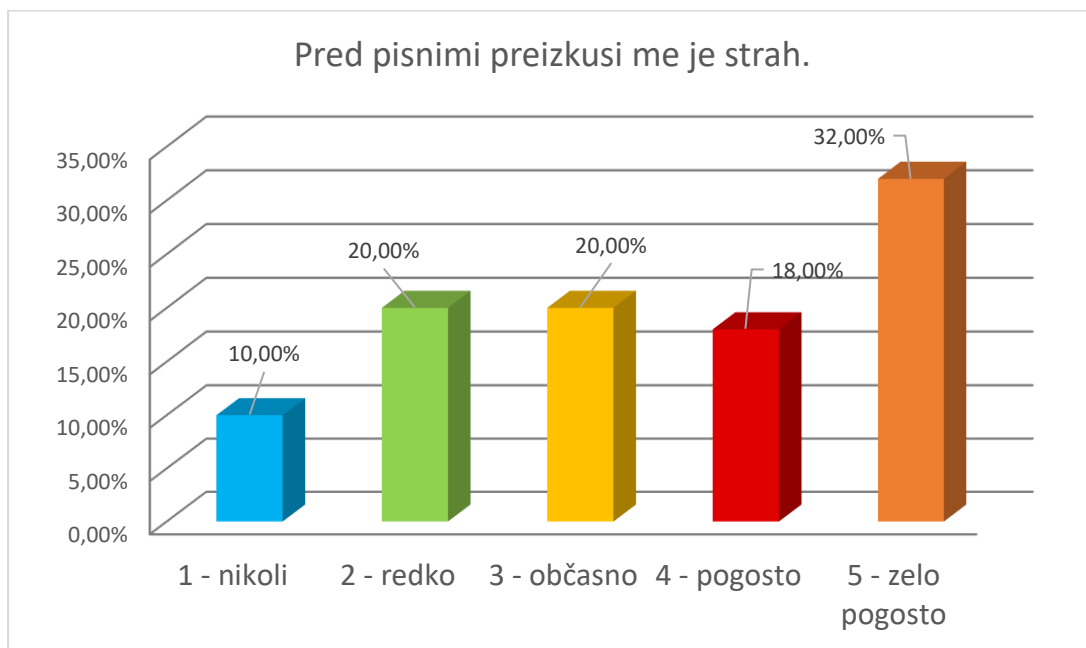
Dobljeni rezultati (grafikon 3) kažejo, da je največ anketirancev izbralo oceni 3 in 4, torej občasno oziroma pogosto radi hodijo v šolo. Prav tako je velik odstotek anketirancev (26,0 %) izbral oceno 5 (zelo pogosto). Izračunano povprečja znaša 3,7.

Grafikon 4. Ocene anketirancev trditve: Pri ocenjevanju »zablokiram« (ne morem se spomniti odgovora, ki sem ga znal).

Izračunano povprečja znaša **2,8**.

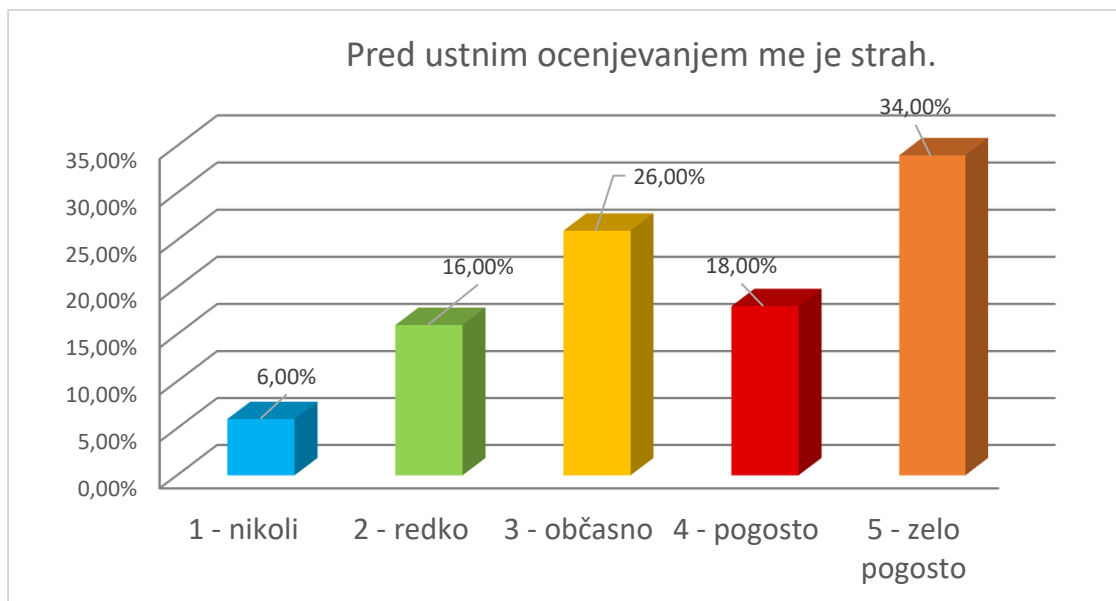
Iz grafikona 4 lahko vidimo, da je največji delež (40,0 %) anketirancev izbral oceno 2 (redko). Polovica manj (20,0 %) jih je izbrala oceno 4 (pogosto). Nekaj več kot 20,0 % jih je izbralo oceno 3. Najmanj anketirancev pa je izbralo oceni 5 (zelo pogosto) in 1 (nikoli). Izračunano povprečje je 2,8.

Grafikon 5. Ocene anketirancev trditve: Pred pisnimi preizkusi me je strah.

Izračunano povprečja znaša **3,4**.

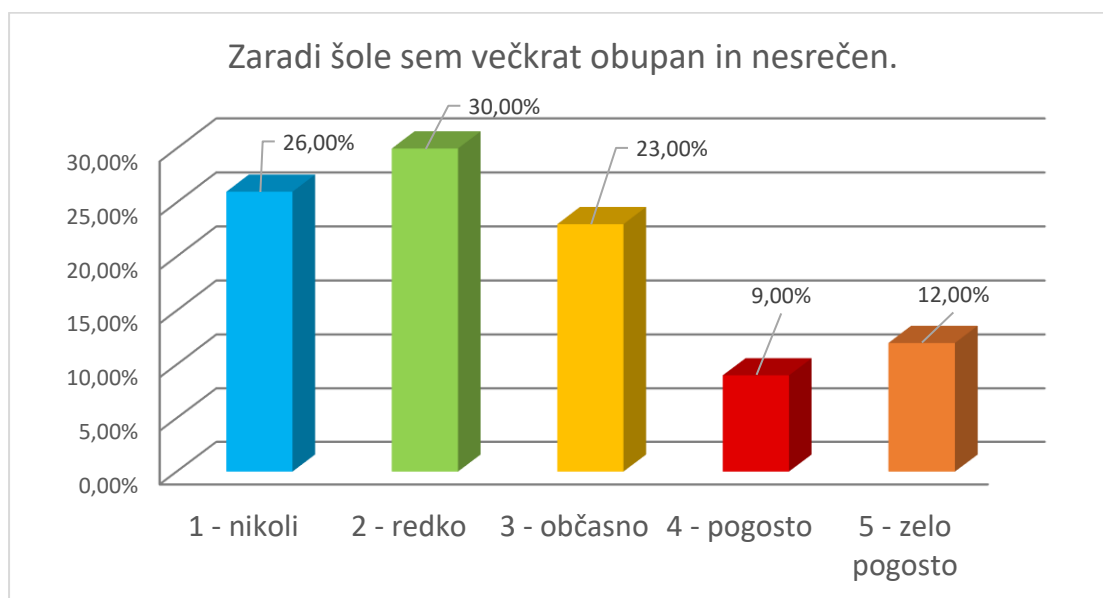
Dobljeni rezultati (grafikon 5) kažejo, da je največ anketirancev izbralo oceno 5 (zelo pogosto). Ena petina anketirancev (20,0 %) se jih je odločilo za oceni 2 (redko) in 3 (občasno), nekaj manj (18,0 %) za oceno 4 (pogosto) in najmanj za oceno 1 (nikoli) (10,0 %). Izračunano povprečje znaša 3,4.

Grafikon 6. Ocene anketirancev trditve: Pred ustnim ocenjevanjem me je strah.

Izračunano povprečja znaša **3,6**.

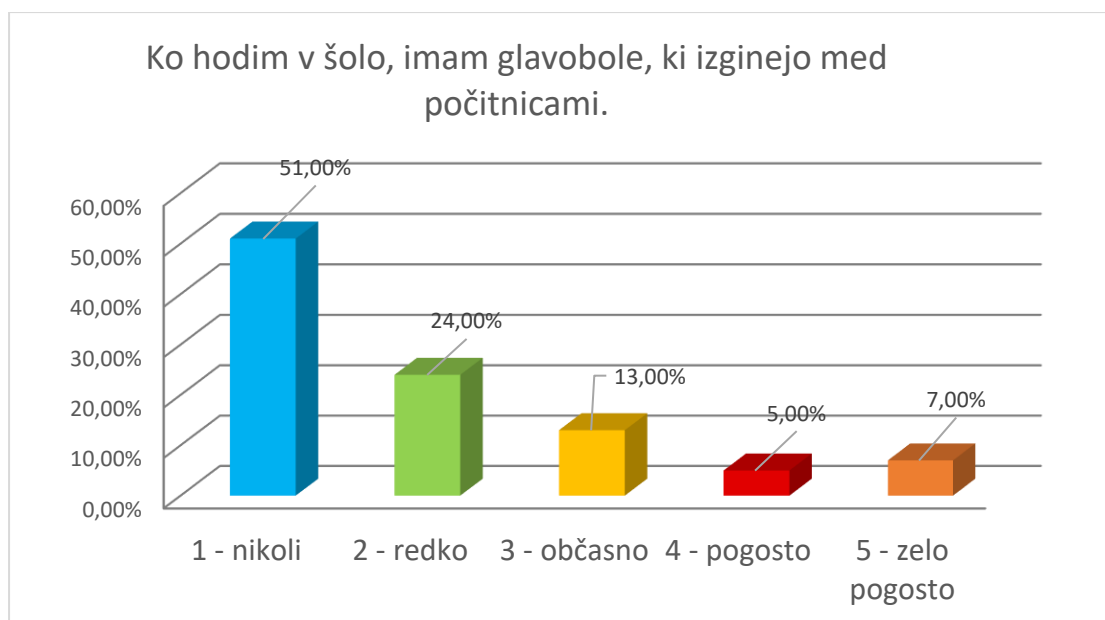
Grafikon 6 prikazuje, da se je 34,0 % anketirancev odločilo za oceno 5 (zelo pogosto), 26,0 % se jih je odločilo za oceno 3 (občasno), nekoliko manj za oceni 4 (pogosto) in 2 (redko), najmanj pa za oceno 1 (nikoli). Izračunano povprečje je 3,6.

Grafikon 7. Ocene anketirancev trditve: Zaradi šole sem večkrat obupan in nesrečen.

Izračunano povprečja znaša **2,5**.

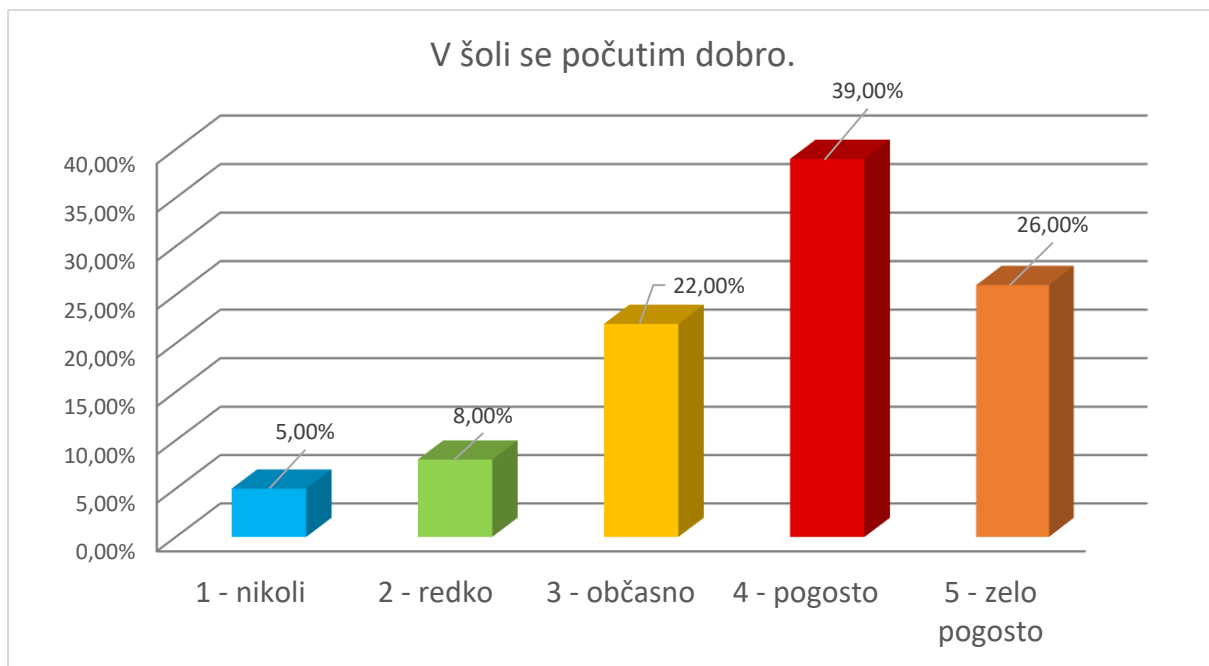
Iz grafikona 7 lahko vidimo, da se je največ anketirancev odločilo za oceno 2 (redko), in sicer 30,0 %. 26,0 % se jih je odločilo za oceno 1 (nikoli), 23,0 % anketirancev je izbralo oceno 3 (občasno), 12,0 % oceno 5 (zelo pogosto) ter najmanj anketirancev (9,0 %) oceno 4 (pogosto).

Grafikon 8. Ocene anketirancev trditve: Ko hodim v šolo, imam glavobole in bolečine v trebuhu, ki izginejo med počitnicami.

Izračunano povprečje znaša **1,9**.

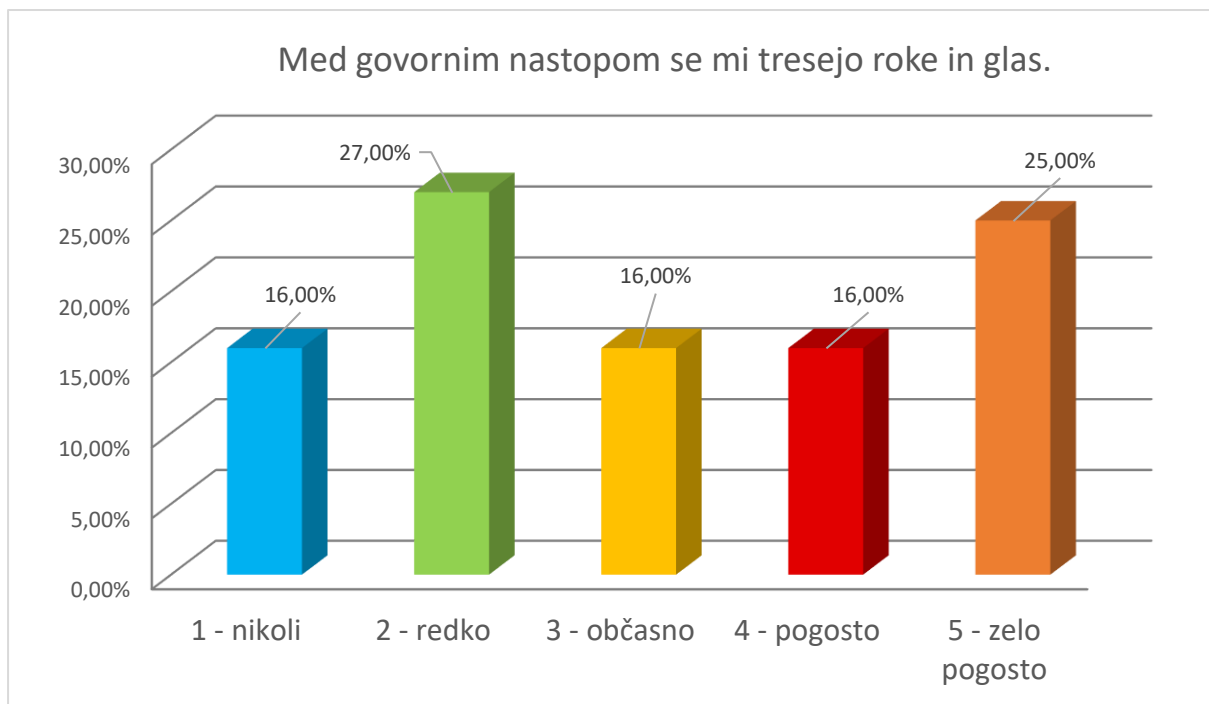
Dobljeni rezultati (grafikon 8) prikazujejo, da je približno polovica anketirancev izbrala oceno nikoli, 24,0 % jih je izbralo odgovor redko, nekaj manj jih je izbralo oceno občasno, najmanj pa jih je izbralo oceni zelo pogosto (7,0 %) in pogosto (5,0 %).

Grafikon 9. Ocene anketirancev trditve: V šoli se počutim dobro.

Izračunano povprečja znaša **3,7**.

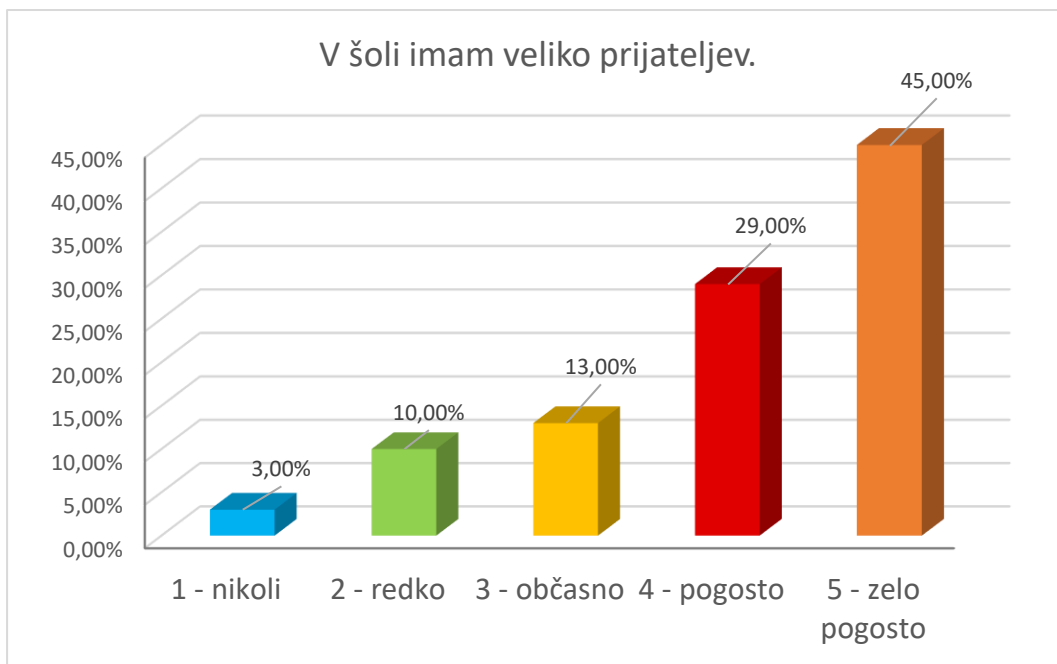
Grafikon 9 prikazuje, da se je največ anketirancev odločilo za oceno 4 (pogosto), in sicer: 39,0 %. Za oceno 5 (zelo pogosto) se jih je odločilo 26,0 %, za oceno 3 (občasno) 22,0 %. Najmanj anketirancev je izbralo oceni 2 (redko) (8,0 %) in 1 (nikoli) (5,0 %).

Grafikon 10. Ocene anketirancev trditve: Med govornim nastopom pred razredom se mi tresejo roke in glas.

Izračunano povprečja znaša **3,1**.

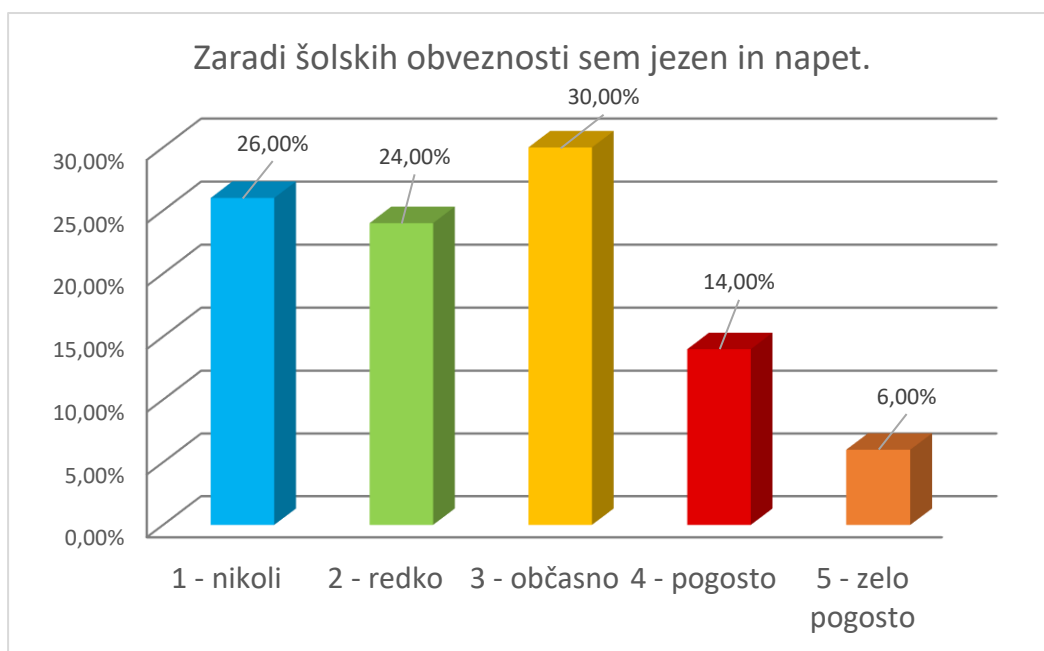
Iz grafikona 10 lahko vidimo, da je največ anketirancev izbralo oceni 2 (redko) (27,0 %) in 5 (zelo pogosto) (25,0 %). Za ocene 1 (nikoli), 3 (občasno) in 4 (pogosto) se je odločilo enako število anketirancev (16,0 %).

Grafikon 11. Ocene anketirancev trditve: V šoli imam veliko prijateljev.

Izračunano povprečja znaša **4,0**.

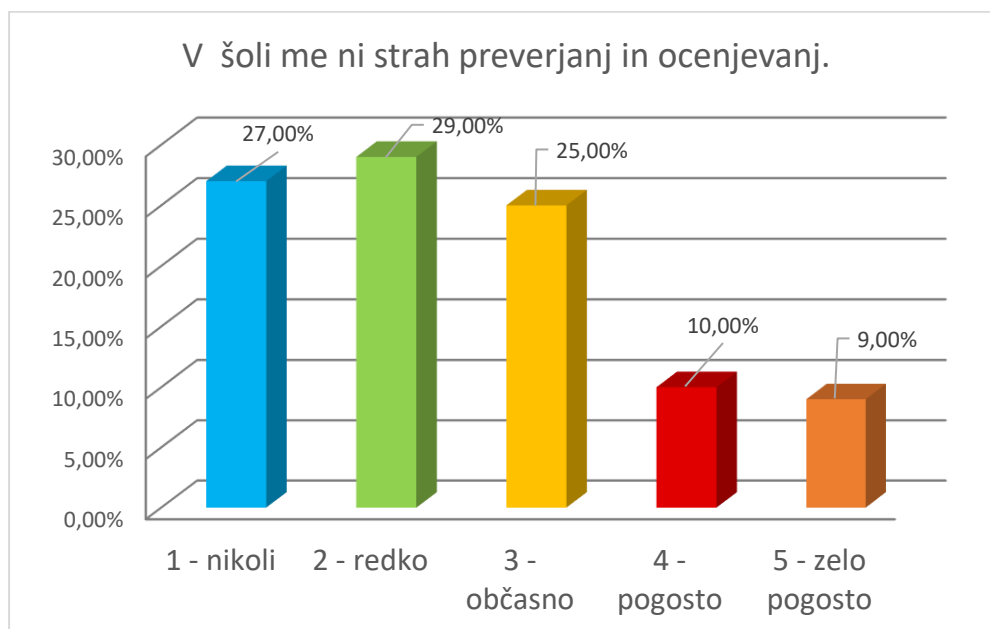
Dobljeni rezultati (grafikon 11) kažejo, je največ anketirancev izbralo oceno 5 (zelo pogosto), in sicer 45,0 %. Oceno 4 (pogosto) je izbralo 29,0 % anketirancev, oceno 3 (občasno) 13,0 %, oceno 2 (redko) 10,0 %. Najmanj anketirancev se je odločilo za oceno 1 (nikoli) (3,0 %). Izračunano povprečje je visoko (4,0).

Grafikon 12. Ocene anketirancev trditve: Zaradi šolskih obveznosti sem jezen in napet.

Izračunano povprečja znaša **2,5**.

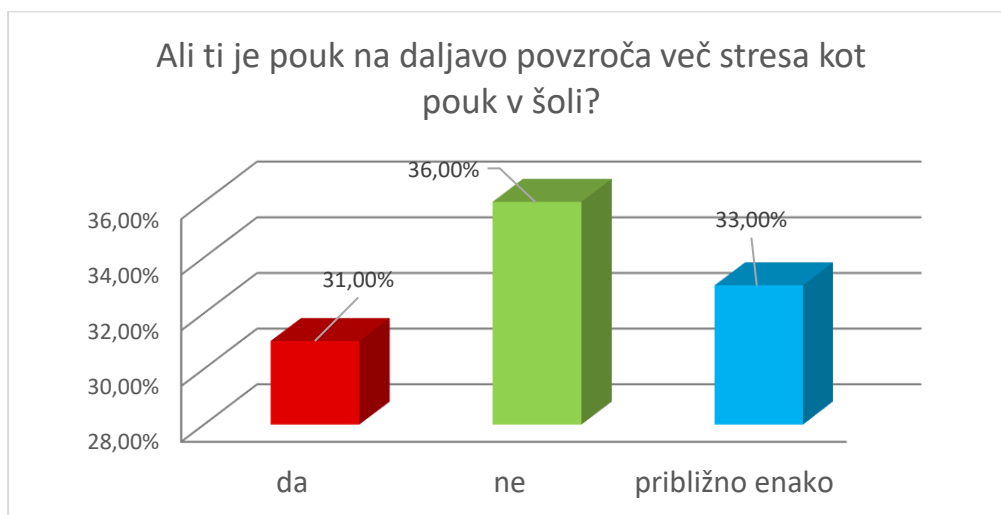
Grafikon 12 prikazuje, da se je 30,0 % anketirancev odločilo za oceno 3 (občasno), 26,0 % za oceno 1 (nikoli), 24,0 % za oceno 2 (redko), 14,0 % za oceno 4 (pogosto), najmanj pa se jih je odločilo za oceno 5 (zelo pogosto), in sicer 6,0 %. Izračunano povprečje znaša 2,5.

Grafikon 13. Ocene anketirancev trditve: V šoli me nikoli ni strah preverjanj in ocenjevanj.

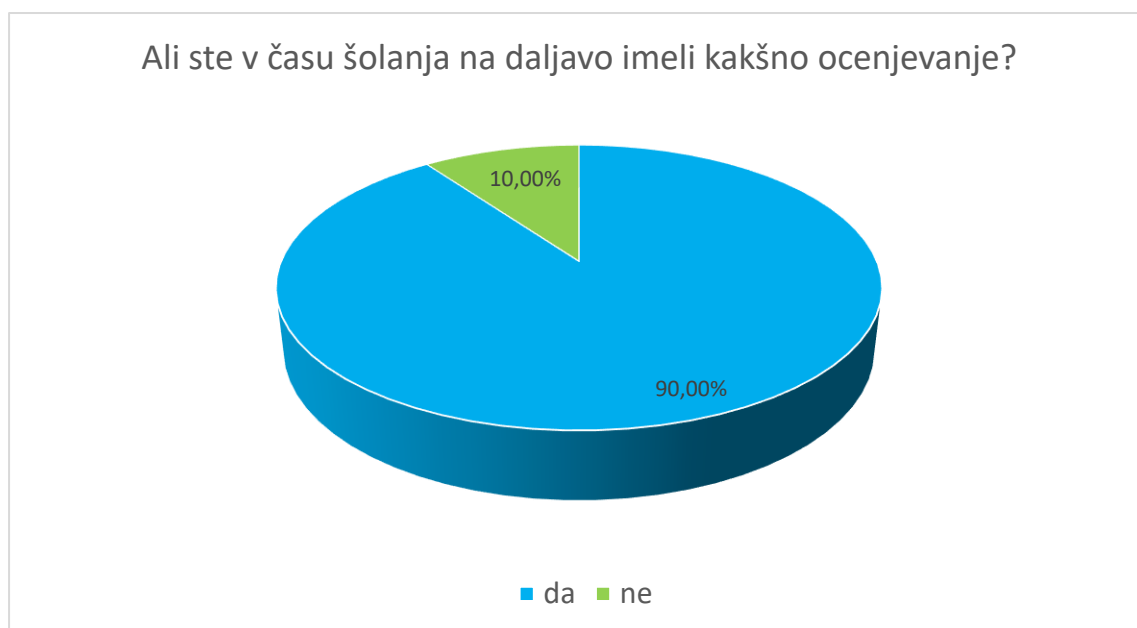
Izračunano povprečja znaša **2,4**.

Iz grafikona 13 vidimo, da se je največ anketirancev odločilo za oceno 2 (redko), in sicer 29,0 % , nekaj manj se jih je odločilo za oceno 1 (nikoli) (27,0%), za oceno občasno se jih je odločilo 25,0 %. Najmanj jih je izbralo oceni 4 (pogosto) in 5 (zelo pogosto).

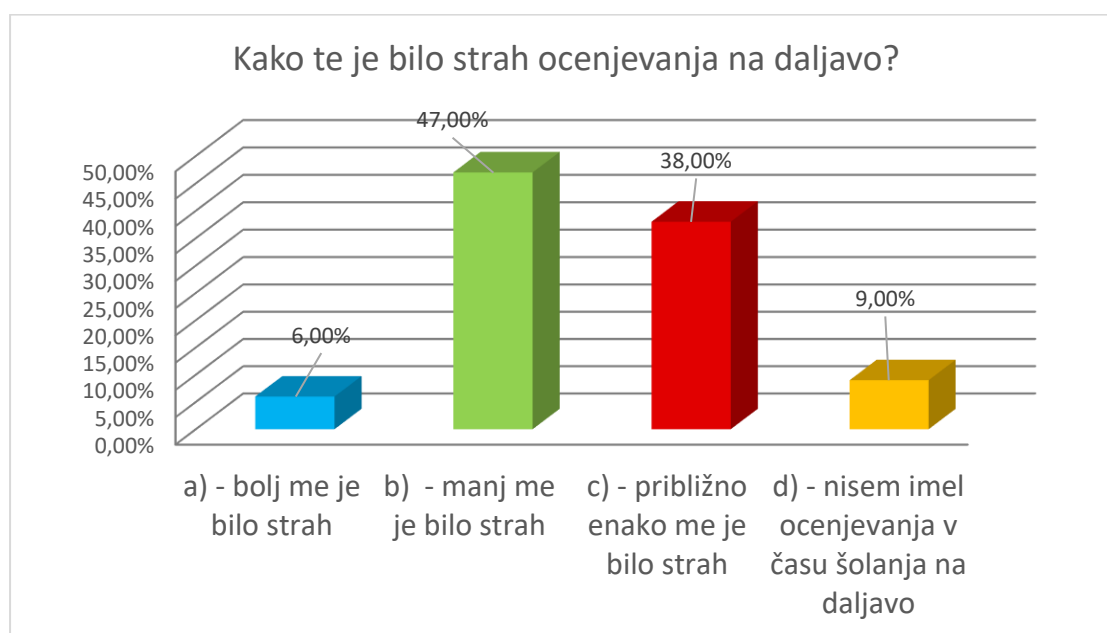
Grafikon 14. Odgovori anketirancev pri vprašanju: Ali ti pouk na daljavo povzroča več težav in stresa kot pouk v šoli?

Dobljeni rezultati (grafikon 14) kažejo, da so odgovori bili izbrani v podobnih odstotkih. Odgovor »ne« je izbralo 36,0 % anketirancev, odgovor »približno enako« je izbralo 33,0 %, najmanj anketirancev pa je izbralo odgovor »da« (31,0 %).

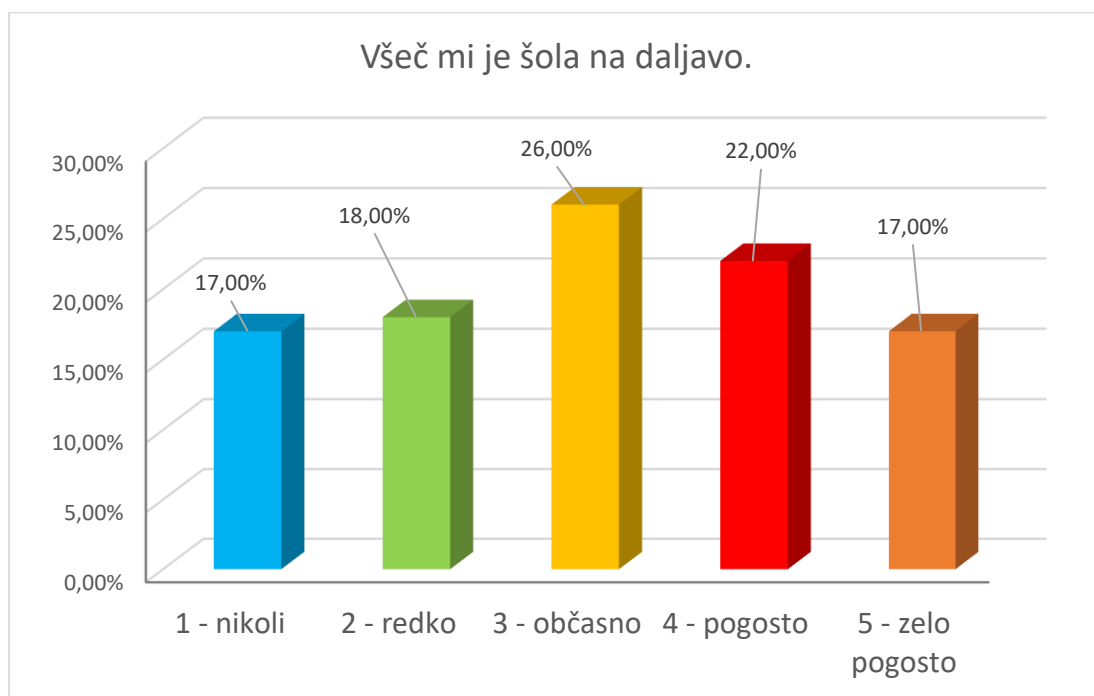
Grafikon 15. Odgovori anketirancev pri vprašanju: Ali ste v času šolanja na daljavo imeli kakšno ocenjevanje?

Grafikon 15 prikazuje, da je velika večina anketirancev (90,0 %) izbrala odgovor »da«, odgovor »ne« je izbralo le 10,0 % anketirancev.

Grafikon 16. Odgovori anketirancev pri vprašanju: Kako te je bilo strah ocenjevanja na daljavo?

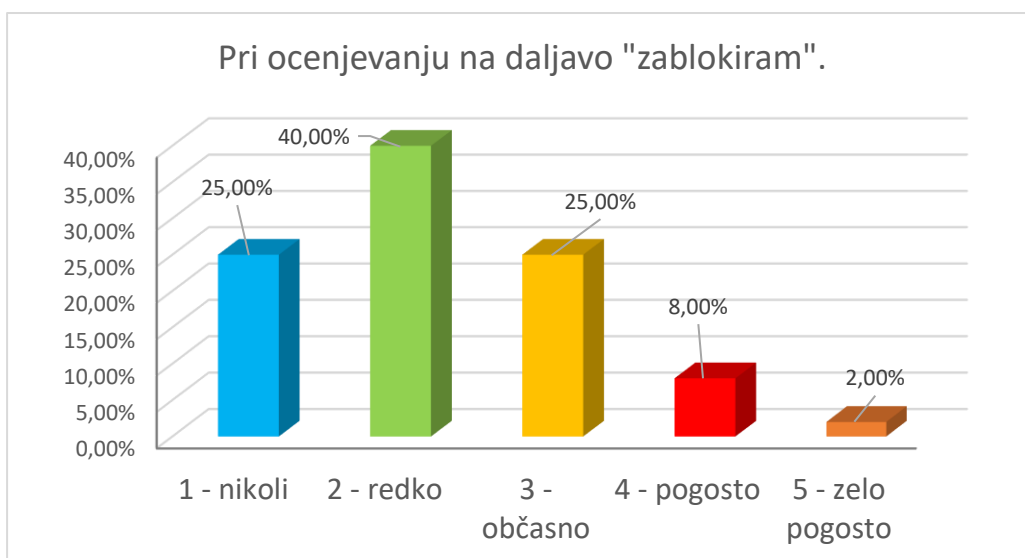
Iz grafikona 16 lahko vidimo, da se je za drugi odgovor (manj me je bilo strah) odločilo največ anketirancev, in sicer 47,0 %, odgovor 3 (približno enako) je izbralo 38,0 %, odgovor 4 (nisem imel ocenjevanja) 9,0 % in odgovor 1 (bolj me je bilo strah) 6,0 %.

Grafikon 17. Ocene anketirancev trditve: Všeč mi je šola na daljavo.

Izračunano povprečja znaša **3,0**.

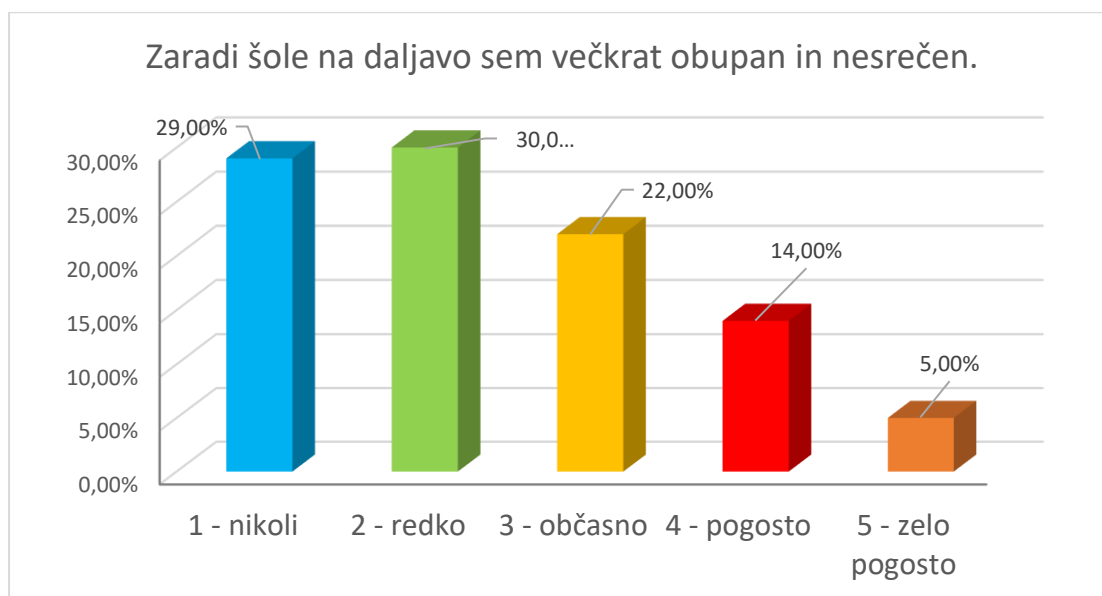
Dobljeni rezultati (grafikon 17) kažejo, da se je največ anketirancev odločilo za oceno 3 (občasno), in sicer 26,0 %, oceno 4 (pogosto) je izbralo 22,0 % anketirancev, 18,0 % se jih je odločilo za oceno 2 (redko). Oceni 1 (nikoli) in 5 (zelo pogosto) pa je izbralo 17,0 % anketirancev.

Grafikon 18. Ocene anketirancev trditve: Pri ocenjevanju na daljavo »zablokiram« (ne morem se spomniti odgovora, ki sem ga znal).

Izračunano povprečja znaša **2,2**.

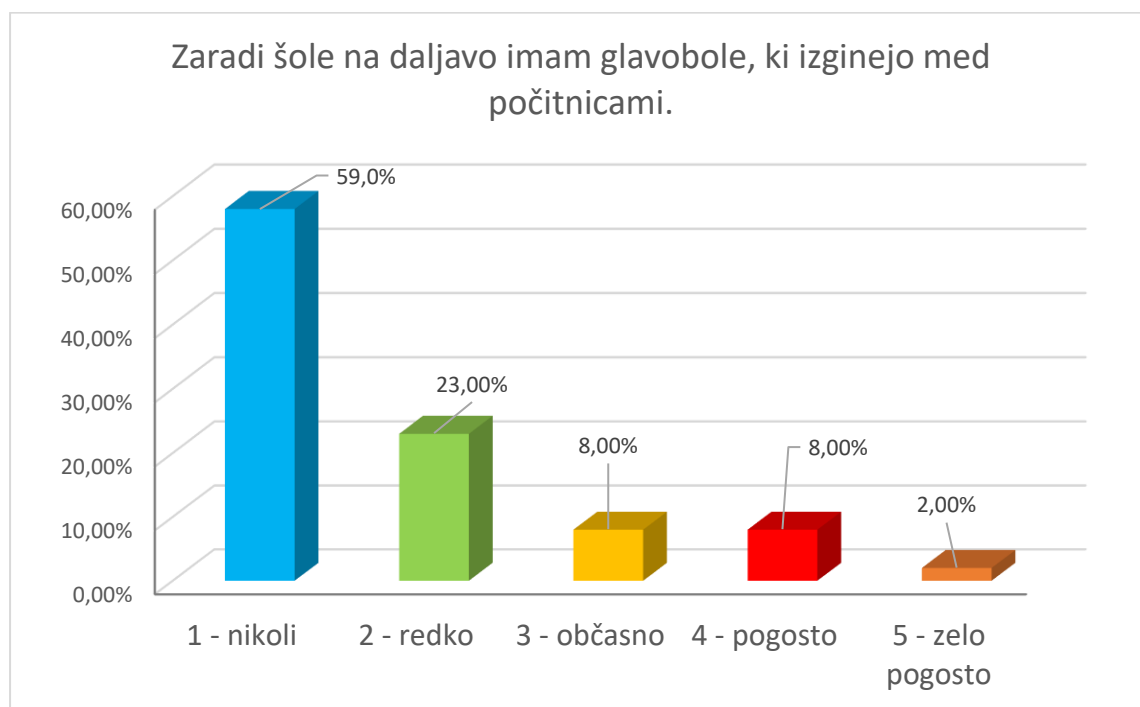
Grafikon 18 prikazuje, da je največ anketirancev izbralo oceno 2 (redko), 25,0 % se jih je odločilo za oceni 1 (nikoli) in 2 (občasno), oceno 4 (pogosto) je izbralo 8,0 % anketirancev, najmanj se jih je pa odločilo za oceno 5 (zelo pogosto).

Grafikon 19. Ocene anketirancev trditve: Zaradi šole na daljavo sem večkrat obupan in nesrečen.

Izračunano povprečja znaša **2,4**.

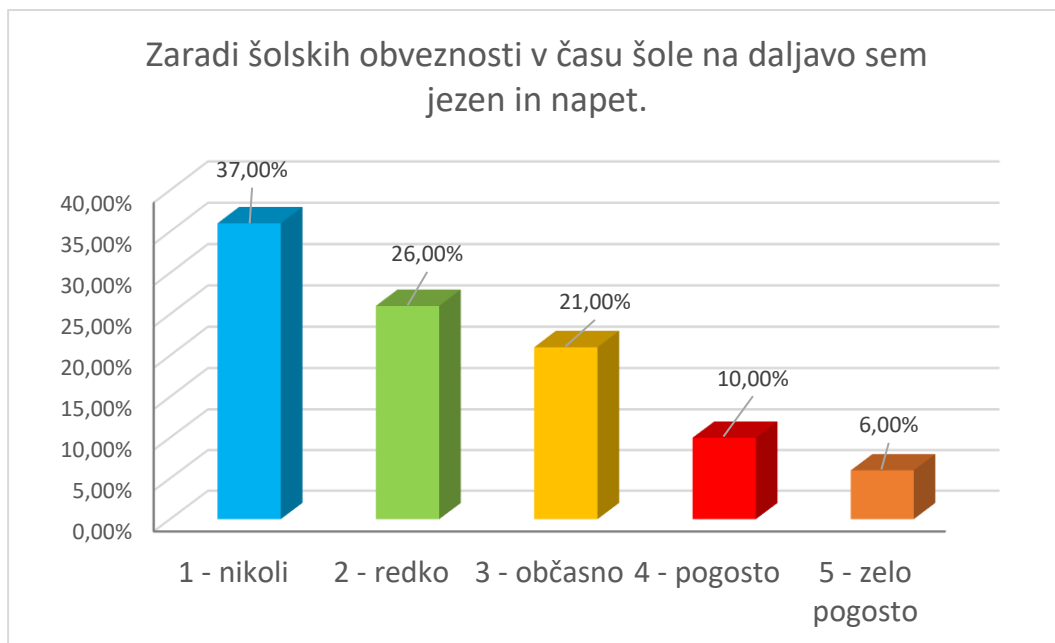
Iz grafikona 19 lahko vidimo, da je največ anketirancev izbralo oceni 2 (redko) in 1 (nikoli), 22,0 % jih je izbralo oceno 3 (občasno), 14,0 % oceno 4 (pogosto) in 5,0 % oceno 5 (zelo pogosto).

Grafikon 20. Ocene anketirancev trditve: Zaradi šole na daljavo imam glavobole in bolečine v trebuhu, ki izginejo med počitnicami.

Izračunano povprečja znaša **1,7**.

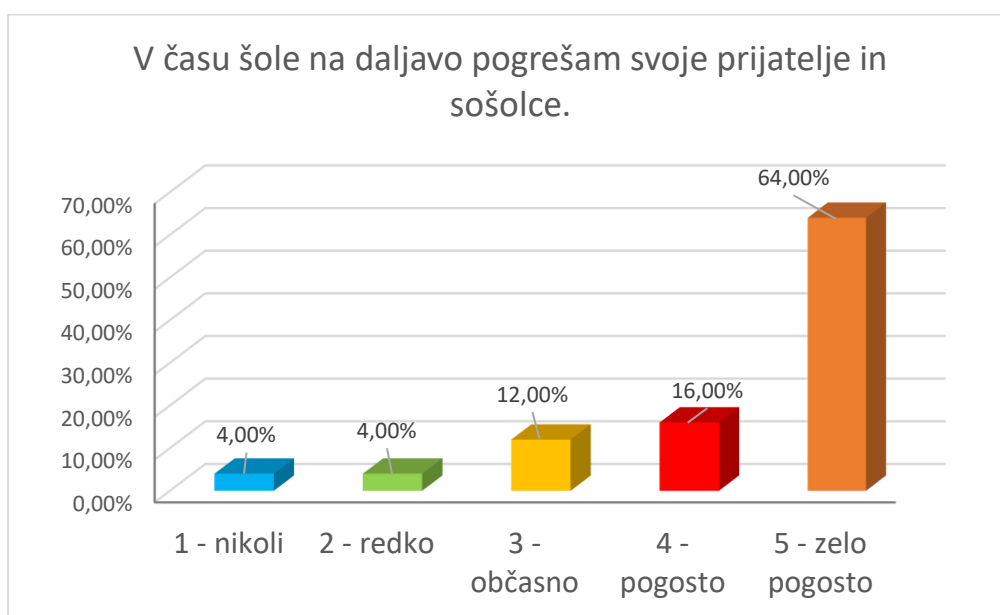
Dobljeni rezultati (grafikon 20) prikazujejo, da se je večina anketirancev odločila za oceno 1 (nikoli), in sicer 59,0 %. Nekaj manj 23,0 % jih je izbralo oceno 2 (redko), za oceni 3 (občasno) in 4 (pogosto) se jih je odločilo 8,0 %, najmanj (2 %) pa jih je izbralo oceno 5 – zelo pogosto.

Grafikon 21. Ocene anketirancev trditve: Zaradi šolskih obveznosti v času šole na daljavo sem jezen in napet.

Izračunano povprečja znaša **2,3**.

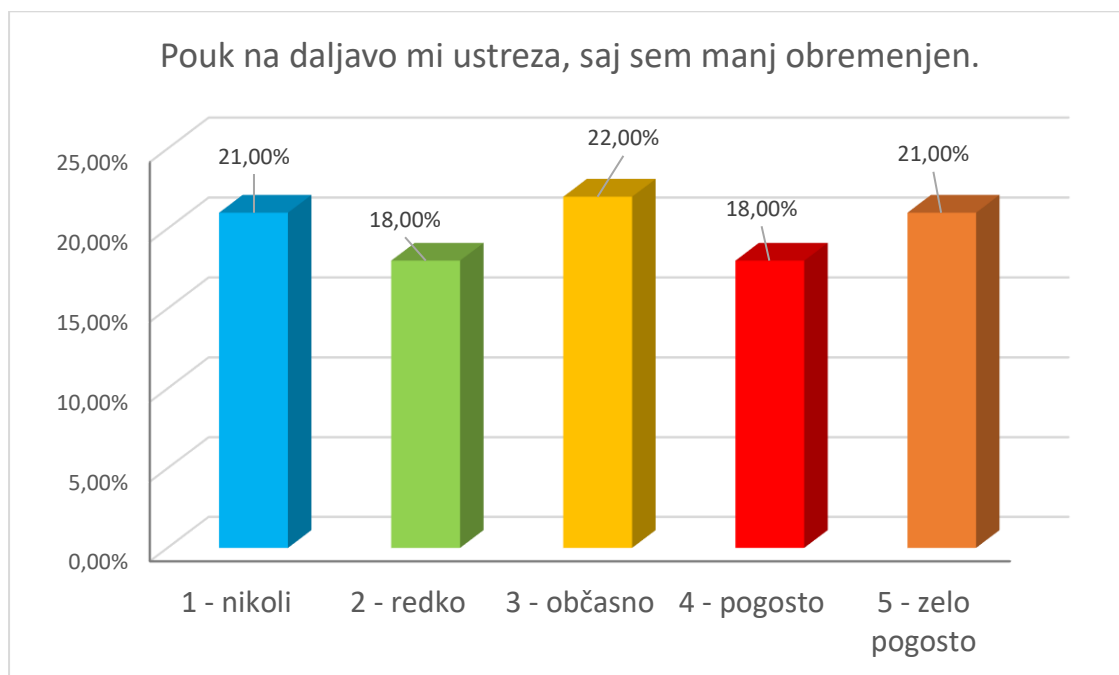
Grafikon 21 prikazuje, da je bila najpogosteje izbrana ocena 1 – nikoli, zanjo se je odločilo 37,0 % anketirancev. Oceno 2 (redko) je izbralo 26,0 % anketirancev, 21,0 % se jih je odločilo za oceno 3 (občasno), 10,0 % za oceno 4 (pogosto) in 6,0 % za oceno 5 (zelo pogosto).

Grafikon 22. Ocene anketirancev trditve: V času šole na daljavo pogrešam svoje prijatelje in sošolce.

Izračunano povprečja znaša **4,3**.

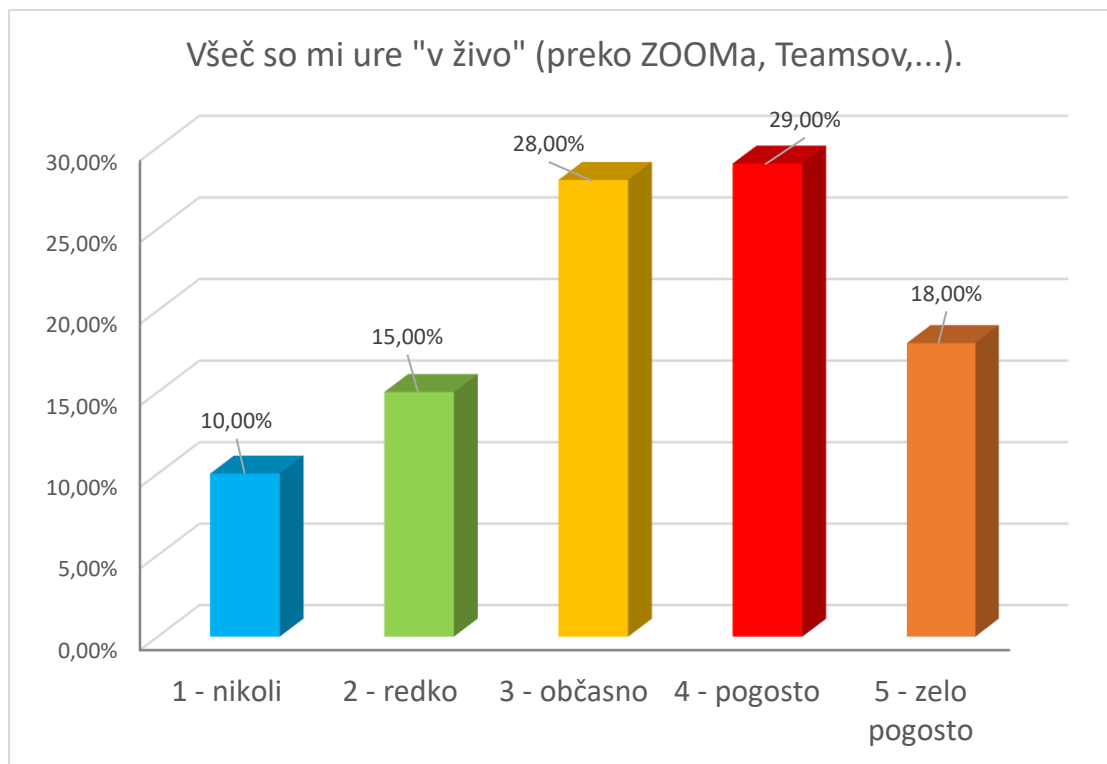
Iz grafikona 22 lahko vidimo, da se je velika večina (64,0 %) anketirancev odločila za oceno 5 – zelo pogosto. Oceno 4 (pogosto) je izbralo 16,0 % anketirancev, oceno 3 (občasno) 12,0 %, oceni 2 (redko) in 1 (nikoli) pa je izbralo 4,0 % anketirancev.

Grafikon 23. Ocene anketirancev trditve: Pouk na daljavo mi je ustrezal, saj sem bil manj obremenjen.

Izračunano povprečja znaša **3,0**.

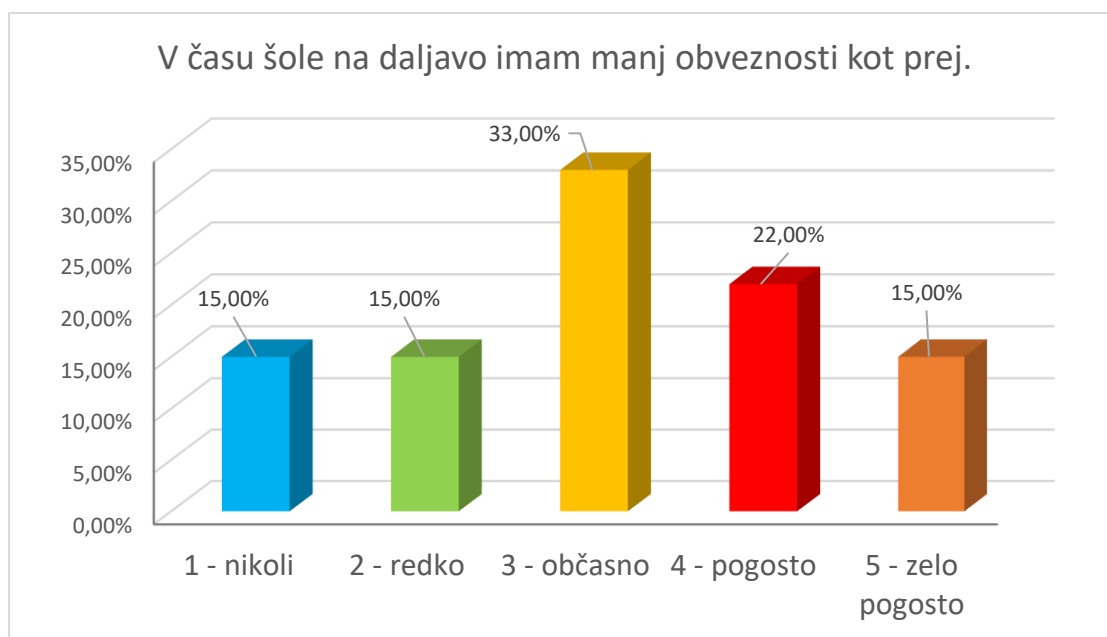
Dobljeni rezultati (grafikon 23) prikazujejo, da je bila najpogostejše izbrana ocena 3 – občasno (22,0 %), 21,0 % anketirancev je izbralo oceni 5 (zelo pogosto) in 1 (nikoli), 18,0 % pa jih je izbralo oceni 2 (redko) in 4 (pogosto).

Grafikon 24. Ocene anketirancev trditve: Všeč so mi ure »v živo« (preko ZOOM-a, Teamsov ...).

Izračunano povprečja znaša **3,3**.

Grafikon 24 nam prikazuje, da so anketiranci najpogosteje izbrali oceno 4 – pogosto, prav tako se jih je veliko odločilo tudi za oceno 3 – občasno. Oceno 5 (zelo pogosto) je izbralo 18,0 % anketirancev, 15,0 % se jih je odločilo za oceno 2 – redko, 10,0 % pa za oceno 1 – nikoli.

Grafikon 25. Ocene anketirancev trditve: *V času šole na daljavo imam manj obveznosti kot prej.*

Izračunano povprečja znaša **3,0**.

Iz grafikona 25 lahko vidimo, da se je največ anketirancev odločilo za oceno 3 (občasno), in sicer 33,0 %. Nekaj manj (22,0 %) jih je izbralo oceno 4 – pogosto, 15,0 % se jih je odločilo za ocene 1 – nikoli, 2 – redko in 5 – zelo pogosto.

Najino zadnje vprašanje v anketnem vprašalniku je bilo odprtega tipa in se je glasilo: »Ali bi nam še kaj želel sporočiti o izobraževanju na daljavo? Če da, zapiši svoje mnenje.« Odgovori anketirancev so bili:

- ne (43-krat);
- *mislim, da je šola na daljavo veliko bolj primerna, saj se na tak način zaščitimo pred epidemijo, za delo si lahko vzamemo čas in imamo mir (1-krat);*
- *med šolanjem na daljavo se ne počutim najbolje, saj se mi pogosto zdi, da sem ostala sama in osamljena (1-krat);*
- *želim se vrniti v šolo, saj je tam veliko bolje, lepše ter lažje (1-krat);*
- *kadar učiteljice rečejo, naj si vklopimo kamere (ali pa se derejo nate), jaz pa tega nočem, ker ne želim biti viden/-na, ker se počutim preveč grda (1-krat);*
- *zelo me je strah učiteljice NIT-a (1-krat).*

4.0 DISKUSIJA

V sklopu raziskovalne naloge sva želeli izvedeti več o strahu pred šolo in doživljanjem šole ter šolskega dela. Želeli sva raziskati in primerjati tudi razlike v strahu pred šolo, obremenjenostjo in splošnim doživljanjem glede na obliko izobraževanja, tj. primerjavo med izobraževanjem v šoli in izobraževanjem na daljavo. Vključili sva več pomurskih šol s pomočjo spletnega anketiranja.

Najina prva hipoteza se je glasila, ***da večina anketirancev ve, kaj je šolska fobija, in meni, da je šolska fobija srednje pogosta.***

Dobljeni rezultati iz prvega odprtega vprašanja kažejo, da je največ anketirancev odgovorilo, da je šolska fobija strah pred šolo. Le 8 anketirancev je odgovorilo, da ne vedo, kaj je to šolska fobija, 4 učenci menijo, da je to strah pred ocenjevanjem. Nekaj anketirancev pa je zapisalo, da je to odpor do šole, strah pred učitelji in da otrok noče v šolo. S pomočjo strokovne literature sva spoznali, da se šolska fobija kaže kot odpor otroka do odhoda v šolo zaradi izrazitega strahu, pojavljajo se negativne misli in čustva, lahko pride do neobiskovanja pouka zaradi otrokove čustvene stiske. Iz odgovorov anketirancev vidimo, da večina ve, kaj je šolska fobija.

Da bi lahko potrdili najino prvo hipotezo, sva anketirance prosili, naj s pomočjo 5-stopenjske ocenjevalne lestvice ocenijo, kako pogosta je po njihovem mnenju šolska fobija med učenci. Iz grafikona 1 vidimo, da največ anketirancev meni, da je šolska fobija srednje pogosta med učenci (34,0 %). Iz grafikona lahko razberemo še, da samo 11,0 % anketirancev meni, da šolska fobija sploh ni pogosta. Približno enak odstotek anketirancev je izbral ocene 5 (zelo pogosta), 4 (pogosta) in 2 (redka). 13,0 % anketirancev je izbralo odgovor, da ne vedo, kako pogosta naj bi bila šolska fobija.

Na podlagi opisanih rezultatov lahko potrdiva prvo hipotezo, saj večina anketirancev ve, kaj je šolska fobija, in ocenjuje, da je šolska fobija srednje pogosta.

Druga hipoteza se je glasila, ***da večina anketirancev ne doživlja strahu in neprijetnih čustev zaradi šole in šolskih obveznosti ne glede na obliko izobraževanja (šola v živo ali šola na daljavo).***

V nadaljevanju bova prikazali, kako so anketiranci ocenili trditve, ki kažejo neposredno oz. posredno na to, kako doživljajo šolo in ali jih je strah pred šolo. Trditve sva oblikovali na podlagi teoretičnih izhodišč o simptomih strahu pred šolo oz. šolske fobije.

Anketirance sva prosili, da ocenijo trditev: *Rad hodim v šolo*. Rezultati (grafikon 3) so pokazali, da je izračunano povprečje relativno visoko (znaša 3,7). 57,0 % anketirancev je izbralo oceni 4 in 5, kar pomeni, da pogosto oz. zelo pogosto radi hodijo v šolo. Okrog 13,0 % učencev je izbralo oceni 1 (nikoli) in 2 (redko), kar pomeni, da ne hodijo radi v šolo. S tem povezana je tudi trditev: *v šoli se počutim dobro*, na katero so anketiranci ponovno odgovorili s pomočjo ocenjevalne lestvice od 1 do 5 (1 – nikoli in 5 – zelo pogosto). Približno dve petini anketirancev je izbralo oceno 4 (39,0 %), torej se v šoli pogosto počutijo dobro, nekaj več kot ena četrtnina anketirancev (26,0 %) je izbrala oceno 5 – zelo pogosto. 22,0 % učencev se v šoli dobro počuti le občasno, 8,0 % redko in 5,0 % nikoli. Izračunano povprečje pri tej trditvi je ponovno 3,7, kar kaže na to, da se večji delež učencev v šoli počuti dobro.

Anketirance sva prosili tudi, naj ocenijo, kako jim je všeč šola na daljavo. Izračunano povprečje je nižje (znaša 3,0). Iz tega lahko sklepamo, da je anketirancem šolanje v živo bolj všeč kot na daljavo. 39,0 % učencev je izbralo oceni 4 in 5, kar pomeni, da jim je šola na daljavo všeč pogosto oz. zelo pogosto. Višji pa je odstotek učencev, ki so izbrali oceni 1 (nikoli) in 2 (redko), takih je namreč 35,0 % anketirancev.

Učenci, ki čutijo strah pred šolo, so zaradi šole lahko tudi obupani in nesrečni. Da bi ugotovili, kako pogosto do tega prihaja, sva anketirance prosili, da ocenijo trditev: *Zaradi šole sem večkrat obupan in nesrečen*. Rezultati (grafikon 7) so pokazali, da je 56,0 % anketirancev izbralo oceni 1 (nikoli) in 2 (redko). Oceno 3 (občasno) je izbralo 23,0 % anketirancev. 21,0 % vseh anketirancev pa je izbralo oceni 5 (zelo pogosto) in 4 (pogosto), torej so zaradi šole zelo pogosto oz. pogosto obupani in nesrečni. Slednji rezultat naju je nekoliko presenetil, saj se nama zdi, da je zaskrbljujoče, da je približno ena petina učencev obupanih in nesrečnih zaradi šole. Izračunano povprečje je nekoliko pod srednjo vrednostjo in znaša 2,5.

Anketirancem sva zastavili vsebinsko enako trditev, kako pogosto so bili obupani in nesrečni zaradi šole na daljavo. Rezultati (grafikon 19) kažejo, da je izračunano povprečje zelo podobno kot pri

šolanju v živo in znaša 2,4. Tudi odstotek učencev, ki je pri tej trditvi izbral oceni 4 in 5 (pogosto in zelo pogosto), je zelo podoben, takih je bilo 19,0 % anketirancev. Okrog 60,0 % anketirancev pa ni bilo nesrečnih in obupanih zaradi šole na daljavo, saj so izbrali oceni 1 in 2 (nikoli oz. redko).

Primerjava dobljenih rezultatov (šolanje v živo in na daljavo) kaže, da ne prihaja do velikih razlik v tem, kako pogosto so učenci zaradi šole nesrečni in obupani. Večina učencev (56,0 % oz. 59,0 %) ne čuti neprijetnih čustev zaradi šole (obupanost in nesrečnost). Okrog ena petina učencev (19,0 % oz. 21,0 %) pa je zaradi šole obupanih in nesrečnih. Zelo pomembno se nama zdi, da bi se nekdo s slednjimi učenci pogovoril (npr. starši ali svetovalni delavci šol), da bi ugotovili, kaj je razlog, da so učenci nesrečni in obupani zaradi šole. Razlogov je lahko več (npr. strah pred šolo, strah pred ocenjevanji, slabi odnosi v razredu, medvrstniško nasilje ...). Ko bi bili ugotovljeni razlogi, bi učencem lahko tudi svetovali in jim pomagali, da bi se njihovo doživljanje šole izboljšalo.

V strokovni literaturi sva prebrali, da so znaki šolske fobije in strahu pred šolo lahko tudi glavoboli (telesni znaki), vendar bi ti naj izginili med koncem tedna in počitnicami. Tako se je porodila ideja, da bi lahko preverili, kako pogosto se ti glavoboli pojavijo med najinimi anketiranci zaradi šole »v živo« oz. na daljavo.

Najina trditev se je glasila: *Ko hodim v šolo, imam glavobole, ki izginejo med počitnicami*. Rezultati (grafikon 8) so bili pozitivni, dobra polovica anketirancev (51,0 %) je odgovorila, da glavobolov ne občutijo nikoli, 25,0 % jih je izbralo oceno 2, kar pomeni, da glavobole občutijo redko, 13,0 % anketirancev glavobole občuti občasno. Pogosto oz. zelo pogosto (oceni 4 in 5) pa glavobole v šoli občuti 12,0 % učencev. Izračunano povprečje je bilo relativno nizko (1,9), kar je pozitivno, saj kaže na to, da manjši odstotek učencev ima glavobole, ko hodijo v šolo in le-ti izginejo v počitnicah, ko šole ni.

Iz grafikona 20 vidimo, da 59,0 % anketirancev glavobolov ne občuti nikoli v času šolanja na daljavo, saj so izbrali oceno 1 (nikoli). Oceno 2 (redko) je izbralo malo več kot ena petina anketirancev (23,0 %). Za oceni 3 (občasno) in 4 (pogosto) se je odločil enak odstotek anketirancev (8,0 %). Le 2,0 % anketirancev je izbralo oceno 5 (zelo pogosto). Izračunano povprečje izbranih ocen je 1,7, kar je ponovno precej nizko. Ta podatek naju je razveselil, saj kaže, da glavobole zaradi

izobraževanja na daljavo večina učencev ne občuti nikoli. Iz primerjave odgovorov (šola v živo in šola na daljavo) vidimo, da ne prihaja do večje razlike.

V okviru neprijetnih čustev sva še anketirance prosili, da ocenijo, kako pogosto so jezni in napeti. Najina trditev se je glasila: *Zaradi šolskih obveznosti sem jezen in napet*. Rezultati (grafikon 12) so pokazali, da je ena petina anketirancev pogosto oz. zelo pogosto (oceni 4 in 5) jeznih in napetih zaradi šolskih obveznosti (v času šolanja v živo). Polovica učencev ni nikoli oz. redko jeznih zaradi šolskih obveznosti, 30 % anketirancev pa je izbralo oceno 3 (občasno). Izračunano povprečje znaša 2,5 in je srednje visoko ter kaže na to, da učenci občasno doživljajo napetost in jezo zaradi šolskih obveznosti.

Zanimalo naju je tudi, kako pogosto so učenci zaradi obveznosti v času šolanja na daljavo jezni in napeti (grafikon 21). Anketiranci so pri tej trditvi največkrat izbrali oceni 1 (nikoli) in 2 (redko), skupno 63,0 % vseh anketirancev. Oceno 3 (občasno) je izbralo 21,0 % anketirancev. Zaradi šolskih obveznosti v času šolanja na daljavo pa je bilo pogosto oz. zelo pogosto jeznih in napetih 16,0 % vseh anketirancev. Izračunano povprečje ocen je 2,3 in je podobno kot v primeru izobraževanja v živo (2,5). Iz primerjave odgovorov pa lahko opazimo, da se neprijetno doživljanje in znaki strahu nekoliko pogosteje pojavljajo pri šolanju v živo, kar nama je zelo zanimivo.

Na podlagi dobljenih rezultatov lahko potrdimo drugo hipotezo, da večina anketirancev ne doživlja strahu in neprijetnih čustev zaradi šole in šolskih obveznosti, ne glede na obliko izobraževanja (šola v živo ali šola na daljavo).

Najina tretja hipoteza se je glasila, ***da pouk na daljavo učencem ne povzroča več stresa in obremenitev kot pouk v šoli***.

Da bi lahko potrdili oz. ovrgli tretjo hipotezo, sva anketirancem postavili vprašanje: *Ali šola (»v živo«) in delo za šolo zate predstavlja stres?* Odgovarjali so z ocenami od 1 do 5 (1 – sploh ne velja in 5 – zelo pogosto velja). Iz rezultatov (grafikon 2) vidimo, da so anketiranci v največjem številu izbrali oceni 2 (redko velja – 29,0 %) in 3 (srednje velja – 28,0 %). Oceno 1 (sploh ne velja) je izbralo 19,0 % anketirancev. Najredkeje izbrana ocena je bila 5 (zelo pogosto velja). Izračunano povprečje je srednje visoko (2,7), kar pomeni, da šola »v živo« učencem občasno predstavlja stres.

Anketirance sva prosili, da ocenijo, ali jim je izobraževanje na daljavo povzročalo več stresa kot pouk v šoli. Mnenje anketirancev pri tem vprašanju je bilo deljeno (grafikon 14). Največ anketirancev je izbralo odgovor ne (36,0) %, 33,0 % anketirancev ocenjuje, da je bilo enako stresno in 31,0%, da je bilo izobraževanje na daljavo bolj stresno.

Anketirance sva prosili, da ocenijo trditev: *Pouk na daljavo mi ustreza, saj sem manj obremenjen*. Rezultati so pokazali (grafikon 23), da je tudi pri tej trditvi mnenje anketirancev deljeno, saj je enak odstotek anketirancev izbral oceni 1 in 2 kot oceni 4 in 5. Izračunano povprečje je srednje visoko in znaša 3,0.

Na količino obveznosti v času šolanja na daljavo se je nanašala trditev: *V času šole na daljavo imam manj obveznosti kot prej*. Izračunano povprečje je ponovno srednje visoko in znaša 3,0.

Na podlagi dobljenih rezultatov lahko zaključiva, da učenci ocenjujejo, da šolanje na daljavo ni bilo bolj stresno kot šolanje v šoli, da so bili občasno manj obremenjeni in imeli manj obveznosti. Na podlagi opisanih rezultatov lahko potrdiva tretjo hipotezo, da pouk na daljavo učencem ne povzroča več stresa in obremenitev kot pouk v šoli.

Četrta hipoteza se je glasila, ***da je anketirance bolj strah ocenjevanja v šoli kot ocenjevanja na daljavo.***

Da bi lahko primerjali, ali učenci doživljajo več strahu pri ocenjevanju v šoli oz. ocenjevanju v času izobraževanja na daljavo, sva jih prosili, da ocenijo nekaj trditev s tega področja.

Glede ocenjevanja v šoli sva ugotovili (grafikon 5), da je kar polovico anketirancev strah pred pisnimi preizkusi znanja, izbrali so oceni 4 (pogosto) in 5 (zelo pogosto). Izračunano povprečje znaša 3,4. Učence je nekoliko bolj strah še ustnega ocenjevanja v šoli, rezultati namreč kažejo (grafikon 6), da je 52,0 % anketiranih učencev izbralo oceni 4 in 5. Izračunano povprečje te trditve znaša 3,6. Med govornim nastopom 41,0 % anketirancev pravi, da se jim pogosto oz. zelo pogosto tresejo roke in glas (grafikon 10). Izračunano povprečje te trditve znaša 3,1. Iz opisanih rezultatov vidimo, da učencem ocenjevanje znanja v šoli povzroča določen strah in stres.

Glede ocenjevanja znanja na daljavo so rezultati pokazali (grafikon 15), da je kar 90,0 % anketiranih učencev bilo v tem času tudi ocenjenih. Anketirance sva prosili, da ocenijo, kako jih je bilo strah ocenjevanja na daljavo v primerjavi z ocenjevanjem v šoli. Rezultati (grafikon 16) so pokazali, da je skoraj polovica anketiranih učencev ocenila, da jih je bilo manj strah. 38,0 % anketirancev je ocenilo, da jih je bilo približno enako strah ter le 6,0 % anketiranih učencev, da jih je bilo bolj strah ocenjevanja na daljavo kot ocenjevanja v šoli.

Ena od najinih trditev se je glasila: *Pri ocenjevanju (v šoli) »zablokiram«*. Grafikon 4 kaže, da v šoli pri ocenjevanju »zablokira« pogosto oz. zelo pogosto 26,0 % anketirancev. Izračunano povprečje znaša 2,8. Pri vsebinsko podobnem vprašanju (*Pri ocenjevanju na daljavo zablokiram.*) vidimo (grafikon 18), da je odstotek učencev, ki je izbralo oceni 4 in 5 (pogosto in zelo pogosto) bistveno nižji in znaša le 10,0 %. Izračunano povprečje je prav tako nižje in znaša 2,2. Iz tega lahko zaključiva, da učenci pogostejše »zablokirajo« pri ocenjevanju v šoli kot na daljavo.

Tudi midve sva enakega mnenja kot najini anketiranci. Vzrok vidiva v tem, da smo pri ocenjevanju v šoli bolj »izpostavljeni«, saj je več pozornosti usmerjene na učenca, ki je ocenjen (gleda in posluša ga ves razred, običajno je ocenjen učenec spredaj pred tablo ...).

Na podlagi dobljenih rezultatov lahko potrdiva najino četrto hipotezo, da je anketirance bolj strah ocenjevanja v šoli kot ocenjevanja na daljavo.

Peta hipoteza se je glasila, ***da večina anketirancev zelo pogreša svoje prijatelje in sošolce v času šolanja na daljavo.***

Zanimalo naju je, ali imajo učenci v šoli prijatelje. Dobljenih rezultati (grafikon 11) kažejo, da večina učencev ima v šoli veliko prijateljev, saj je 74, 0 % anketirancev izbralo oceni 4 in 5. Tudi izračunano povprečje je visoko in znaša 4,0. Ta rezultat je pozitiven, saj nam prijatelji lahko pomagajo zmanjšati stres, ki nam ga lahko povzroči šola. Zaradi prijateljev hodimo tudi raje v šolo.

V času izobraževanja na daljavo smo bili tega osebnega stika prikrajšani in se v živo nismo srečevali. To smo zelo pogrešali, prav tako pa je po najinem mnenju zaradi tega bila nižja naša motivacija za šolo in šolsko delo.

Zanimalo naju je, kako drugi učenci v času izobraževanja na daljavo pogrešajo svoje sošolce in prijatelje. Rezultati so pokazali (grafikon 22), da so jih zelo pogrešali. 64,0 % anketirancev je izbralo najvišjo oceno – oceno 5, kar kaže na to, da so svoje prijatelje in sošolce zelo pogrešali. Tudi izračunano povprečje te trditve je najvišje in znaša 4,3. Na podlagi teh rezultatov lahko potrdimo najino zadnjo hipotezo.

Spraševali sva se tudi, ali so anketirancem vseč ure v živo, preko različnih video konferenc. Da bi to lahko ugotovili, sva učence prosili, naj ocenijo trditev: *Všeč so mi ure "v živo" (preko ZOOM-a, Teamsov ...)*. Iz grafikona 24 lahko vidimo, da je četrtna (25,0 %) anketirancev izbrala oceni 1 (nikoli) in 2 (redko). Za oceni 4 (pogosto) in 5 (zelo pogosto) se je odločila skoraj polovica (47,0%) anketirancev. Za oceno 3 (občasno) pa se je odločilo 28,0 % anketirancev. Tudi izračunano povprečje je srednje visoko (znaša 3,3) in kaže na to, da so anketirancem videokonferenčne ure bile srednje všeč.

Zadnje vprašanje v anketi je bilo odprtega tipa in se je glasilo: ***Ali bi nam še kaj želel/-a sporočiti o izobraževanju na daljavo? Če da, zapiši svoje mnenje.***

Na to vprašanje je kar 43 učencev odgovorilo z ne, večina jih ni odgovorila in so pustili prazno. Drugi anketiranci so zapisali naslednje:

- *mislim, da je šola na daljavo veliko bolj primerna, saj se na tak način zaščitimo pred epidemijo, za delo pa si lahko vzamemo čas in imamo mir (1-krat);*
- *med šolanjem na daljavo se ne počutim najbolje, saj se mi pogosto zdi, da sem ostala sama in osamljena (1-krat);*
- *želim se vrniti v šolo, saj je tam veliko bolje, lepše ter lažje (1-krat);*
- *učitelji želijo vklopljeno kamero, ampak jaz nočem biti viden/-na, saj se počutim preveč grda (1-krat).*

5.0 ZAKLJUČEK

V sklopu raziskovalne naloge sva želeli pridobiti novo znanje o strahu pred šolo in na kakšen način ga učenci doživljajo ter kako pogosto se pojavlja. Lani marca smo učenci in učitelji prvič podrobneje spoznali nov način izobraževanja (pouk na daljavo), to je pri nama vzbudilo zanimanje, kako učenci doživljajo pouk v šoli in pouk na daljavo.

Na podlagi empiričnega dela raziskovalne naloge sva prišli do naslednjih spoznanj in zaključkov:

- večina učencev pozna šolsko fobijo in vedo, da je to strah pred šolo;
- največ anketirancev ocenjuje, da je šolska fobija pogosta med učenci;
- več kot polovica anketirancev rada hodi v šolo in večina anketiranih učencev se v šoli dobro počuti;
- učencem je bolj všeč šolanje »v živo« kot na daljavo;
- približno ena petina učencev je zaradi šole (»v živo« ali tudi šole na daljavo) obupanih in nesrečnih;
- učenci so pogosteje jezni in napeti med šolanjem »v živo« kot med šolanjem na daljavo;
- tako šolanje »v živo« kot tudi šolanje na daljavo učencem občasno predstavlja stres;
- pouk na daljavo ni bistveno bolj obremenjeval učencev kot pouk v šoli;
- polovico anketirancev je strah pisnih preizkusov v šoli;
- učence v šoli je bolj strah ustnega kot pisnega ocenjevanja znanja;
- anketirance je manj strah ocenjevanja na daljavo kot ocenjevanja v šoli;
- učenci pogosteje »zablockirajo« pri ocenjevanju v šoli kot na daljavo;
- večina učencev ima v šoli veliko prijateljev;
- večina anketirancev pogreša svoje sošolce in prijatelje v času šolanja na daljavo.

Na podlagi dobljenih rezultatov lahko sklepava, da je večina dobljenih rezultatov pozitivnih. Ugotovili sva namreč, da večina učencev rada hodi v šolo in se v šoli dobro počutijo, v šoli imajo prijatelje in tudi niso preveč obremenjeni s šolskim delom. V primerjavi s šolanjem na daljavo večina učencev ocenjuje, da jim je bolj všeč šolanje v šoli, čeprav ocenjujejo, da jih je bolj strah ocenjevanja v šoli kot na daljavo in da so tudi bolj napeti in jezni, ko so v šoli. Rezultati pa so pokazali tudi, da določenim učencem bolj ustreza šolanje na daljavo.

Veseli sva, da sva se lotili raziskovanja tega področja. Verjameva, da so dobljeni rezultati zanimivi, tako za strokovne delavce kot tudi za starše učencev, saj omogočajo nek vpogled v to, kako smo učenci doživljali izobraževanje na daljavo in kako ga ocenjujemo v primerjavi s šolanjem »v živo«.

Raziskovalno nalogo bova predstavili sošolcem in učiteljem naše šole; izvod najine raziskovalne naloge pa bo dostopen tudi v šolski knjižnici. Raziskovalno nalogo bova v elektronski obliki poslali tudi svetovalnim delavkam, vključenih pomurskih šol. Povzetek naloge in najpomembnejše ugotovitve pa bova predstavili tudi na spletni strani naše šole.

Tekom raziskovanja sva dobili še nekaj idej za nadaljnje raziskovanje. Lahko bi na primer mnenje osnovnošolcev primerjali z mnenjem srednješolcev, ki so se še dlje kot mi izobraževali na daljavo. Prav tako bi lahko primerjali odgovore učencev glede na učni uspeh: ali morda prihaja do razlik med učno boljšimi in učno šibkejšimi učenci. Zanimivo bi bilo tudi raziskati, kako so izobraževanje na daljavo doživljali učenci s posebnimi potrebami.

6.0 LITERATURA

- Babič, M., Briški, N., Hudoklin, M., Janjušević, P., Kralj, D., Petric, M., Seršen Fras, A. Vervega., D. (2019). *ODKLANJANJE šole - preprečevanje, prepoznavanje in pomoč: priročnik za osnovne in srednje šole*. Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše. Dostopno na: http://www.svet-center-mb.si/images/stories/Odklanjanje_%C5%A1ole_spletna_verzija.pdf, sneto: 1. 3. 2021.
- Čarman, H. (2014). *Vloga in pristopi socialnega pedagoga pri odpravi stresa učencev v osnovni šoli* (diplomsko delo). Ljubljana: Pedagoška fakulteta. Dostopno na: pefprints.pef.uni-lj.si/2180/1/Diploma_hana_carman_2014.pdf, sneto: 17. 10. 2020.
- Fekonja, U in Kavčič, T. (2004). Razvojna psihologija. V L. Marjanovič Umek (ur.) in M. Zupančič (ur.). *Čustveni razvoj v zgodnjem otroštvu* (str. 334–350). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
- Fekonja, U in Kavčič, T. (2004). Razvojna psihologija. V L. Marjanovič Umek (ur.) in M. Zupančič (ur.). *Čustveni razvoj v srednjem in poznem otroštvu* (str. 428–440). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
- *Najpogostejše in najbolj nenavadne fobije*. Dostopno na: <https://www.omra.si/e-ucilnica/anksioznost1/najpogostejse-in-najbolj-nenavadne-fobije/>, sneto: 15. 10. 2020.
- Rebernik, A. (2014). *Okoli 70 odstotkov vseh ljudi s fobijami je žensk*. Dostopno na: https://www.psihoterapija-ordinacija.si/uploads/clanki/poljudni/14_11SiolFobije.pdf, sneto: 15. 10. 2020.
- Rupnik Vec, T. in Mithans, M. (2020). Analiza izobraževanja na daljavo v času prvega vala epidemije covida-19 v Sloveniji. V T. Rupnik Vec (ur.). *Teoretični uvod*. (str. 10–30). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Dostopno na: http://www.zrss.si/pdf/izobrazevanje_na_daljavo_covid19.pdf.

- Seršen Fras, A., Babič, M., Janjušević, P. (2018). *Moj otrok noče v šolo: preprečevanje odklanjanja šole – kako pomagata starši in kako poteka strokovna pomoč?* Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše. Dostopno na: http://www.svet-center-mb.si/images/stories/Odklanjanje_%C5%A1ole_spletna_verzija.pdf, sneto: 1. 3. 2021.
- *Strah pred šolo – kako lahko starši pomagamo.* Dostopno na: <https://zastarse.si/otroci/sola/strah-pred-solo-kako-lahko-starsi-pomagamo/>, sneto: 20. 10. 2020.
- *Strah pred šolo – kako se kaže in kako ga lahko premagamo?* Dostopno na: <https://www.center-motus.si/strah-pred-solo/>, sneto: 17. 10. 2020.
- Zupanc Grom, R., Kregar, S., Musek Lešnik, K. in Deutsch, T. (2020). Analiza izobraževanja na daljavo v času prvega vala epidemije covid-19 v Sloveniji. V T. Rupnik Vec (ur.). *Izobraževanje na daljavo s perspektive učenk in učencev oz. dijakinj in dijakov.* (str. 125–173). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Dostopno na: http://www.zrss.si/pdf/izobrazevanje_na_daljavo_covid19.pdf.
- Zupančič, M. (2004). Razvojna psihologija. V L. Marjanovič Umek (ur.) in M. Zupančič (ur.). *Čustveni in osebnostni razvoj v mladostništvu* (str. 546–571). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

7.0 PRILOGA

Priloga: Anketni vprašalnik: *Kako doživljaš izobraževanje v šoli in izobraževanje na daljavo?*

ANKETNI VPRAŠALNIK: *KAKO DOŽIVLJAŠ IZOBRAŽEVANJE V ŠOLI IN IZOBRAŽEVANJE NA DALJAVO?*

Sva učenki Katja Bertalanič in Lina Rantaša iz 8. razreda OŠ Sveti Jurij. Delava raziskovalno nalogo na temo doživljanja šole v času izobraževanja »v šoli« in na daljavo. Naprošava te, da si vzameš nekaj minut časa in izpolniš anketo. Prvi del ankete se nanaša na šolo »v živo« (pred epidemijo), drugi del pa na šolo na daljavo (v času epidemije). Anketa je anonimna.

Spol: (Obkroži.) Ž M **Starost:** (Napiši.) _____ let

Razred: (Napiši.) _____

Zapiši občino tvojega stalnega prebivališča: (Napiši.) _____

1. *Ali veš kaj je šolska fobija? Če da, potem prosim napiši, kaj je to.*

2. *Ali meniš, da je šolska fobija pogosta me učenci? (ocena 1 – sploh ni pogosta, 5 – zelo pogosta)* Tvoja ocena: _____

3. *Ali šola (»v živo«) in delo za šolo zate predstavljata stres? Oceni z oceno od 1 (sploh ne velja) do ocene 5 (zelo pogosto velja).* Tvoja ocena: _____

4. *V nadaljevanju je nekaj trditvev, povezanih s šolo, šolskimi obveznostmi in tvojim počutjem. Oceni, koliko trditve veljajo zate, ko smo v šoli – torej »v živo«. Ustrezen odgovor označi z X.)*

Trditve	1 – nikoli	2 – redko	3 – občasno	4 – pogosto	5 – zelo pogosto
<i>Rad hodim v šolo.</i>					
<i>Pri ocenjevanju »zablokiram« (ne morem se spomniti odgovora, ki sem ga znal).</i>					

<i>Pred pisnimi preizkusi me je strah.</i>					
<i>Pred ustnim ocenjevanjem znanja me je strah.</i>					
<i>Zaradi šole sem večkrat obupan in nesrečen.</i>					
<i>Ko hodimo v šolo, imam glavobole in bolečine v trebuhu, ki izginejo med počitnicami.</i>					
<i>V šoli se počutim dobro.</i>					
<i>Med govornim nastopom pred razredom se mi tresejo roke in glas.</i>					
<i>V šoli imam veliko prijateljev.</i>					
<i>Zaradi šolskih obveznosti sem jezen in napet.</i>					
<i>V šoli me nikoli ni strah preverjanj in ocenjevanj.</i>					

5. Ali ti je pouk na daljavo povzročal več težav in stresa kot pouk v šoli? (Izberi ustrezen odgovor.)

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Približno enako.

6. Ali ste v času šolanja na daljavo imeli kakšno ocenjevanje?

- a) Da.
- b) Ne.

6.a Če si odgovoril z DA, oceni, kako te je bilo strah.

- a) Bolj me je bilo strah kot ocenjevanja v šoli.
- b) Manj me je bilo strah kot ocenjevanja v šoli.
- c) Približno enako me je bilo strah kot takrat, ko sem ocenjen v šoli.

7. V nadaljevanju je nekaj trditev, povezanih s **šolo na daljavo, šolskimi obveznostmi in tvojim počutjem. Oceni, koliko trditve veljajo zate. Imej v mislih, da gre za šolo na daljavo. Ustrezen odgovor označi z X.**

Trditve	1 – nikoli	2 – redko	3 – občasno	4 – pogosto	5 – zelo pogosto
<i>Všeč mi je šola na daljavo.</i>					
<i>Pri ocenjevanju na daljavo »zablokiram« (ne morem se spomniti odgovora, ki sem ga znal).</i>					
<i>Zaradi šole na daljavo sem večkrat obupan in nesrečen.</i>					
<i>Zaradi šole na daljavo imam glavobole in bolečine v trebuhu, ki izginejo med počitnicami.</i>					
<i>Zaradi šolskih obveznosti v času šole na daljavo sem jezen in napet.</i>					
<i>V času šole na daljavo pogrešam svoje prijatelje in sošolce.</i>					
<i>Pouk na daljavo mi je ustreza, saj sem bil manj obremenjen.</i>					
<i>Všeč so mi ure »v živo« (preko ZOOM-a, Teamsov ...).</i>					
<i>V času šole na daljavo imam manj obveznosti kot prej.</i>					

8. Ali bi nam še želel sporočiti karkoli o izobraževanju na daljavo? Če da, zapiši svoje mnenje.

HVALA ZA ČAS IN ODGOVORE!